

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.- 's jaars (minimum) inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

HOUD: De Geëmployeerde bij de Suiker-Industrie. — L. U. van Stenis †. — Vriendschapsbetrekkingen tusschen Abessinië en de Oost-Ind. Compagnie in de 17de eeuw, door Pr. C. Wessels. — Agrarische regeringen in Ned.-Indië. Boekbespreking door Mr. Drs. P. A. F. Blom. — Nog eens: de „Oldenbarnevelt”, door E. Schmülling. — Van Week tot Week. — Pers-Overzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de Europ. Pers. II. Uit de Inheemsche en Mal.-Chin. Pers. — Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Mededeelingen: I. Van het Dagel. Bestuur, II. Van de Redactie, III. Van het Inform.-Bureau. — Mutatie-staat van 15 tot 22 Augustus.

Geëmployeerde bij de Suiker-Industrie.

ons Informatie-bureau is verkrijgbaar de juist ver-
lenen 3e en verbeterde uitgave van dit boekje, dat
overzicht geeft van den werkring en de vooruit-
zichten, benevens van de inrichtingen tot opleiding voor
industrie. De bewerking geschiedde door de H.H.
Ch. G. J. van der Manders, Secretaris van den Bond
Eigenaren van N.-I. Suikerondernemingen, en A.
Skuil, Oud-gedelegeerde van de Mij. tot Exploitatie
de Suikerondernemingen Sentanen-Lor, Brangkal
Dinoyo.

ewerkt met de laatste gegevens. Zeer belangrijk!
f 0.75, f 0.06 portokosten.

HET HOOFDBESTUUR.

L. U. VAN STENIS †.

Te Breda is na kortstondige ziekte in den
leeftijd van 63 jaar overleden de heer L. U.
van Stenis, oud-Resident van Bali.

Door dit overlijden treft ook onze Vereeni-
ging een ernstig verlies.

Het is nog slechts enkele maanden geleden
dat de heer Van Stenis de leiding der afdee-
ling Breda op zich nam, onder moeilijke om-
standigheden. En wie de jaarlijksche algemeene
vergadering, op 22 Juni gehouden,
heeft meegemaakt, heeft wel sterk den indruk
ondergaan, dat de voorzitter der afdeeling
aldaar de rechte man ter rechter plaatse was.
Het Hoofdbestuur had daarvan bereids de
overtuiging verkregen en veel werd dan ook
nog van hem verwacht. Het heeft niet mogen
zijn; de dood maakte een einde aan dit wel-
besteed leven.

Onder de Indische gepensioneerden heeft
de thans overledene geen aansluiting gezocht
bij de „heksluiters”, bij die categorie welke
met de carrière tevens afgerekend hebben met
de gemeenschap; integendeel, hij behoorde tot
hen die terecht meenen dat het gegaarde kapi-
taal aan kennis, ervaring en zelfontwikkeling
ten goede behoorde te komen aan zijn mede-
burgers. Hiervan getuigen wel de vele functi-
en welke hij in de plaats zijner inwoning, tot
aan zijn dood, bekleedde. Onder deze het voor-
zitterschap der afdeeling Breda onzer Vereeni-
ging, dat hij, hoe kort ook helaas, heeft waargenomen op een wijze waarvoor men hem
dezerzijds blijvend erkentelijk zal zijn.

HET HOOFDBESTUUR.

Vriendschapsbetrekkingen tusschen Abessinië en de Oost-Ind. Compagnie in de zeventiende eeuw.

door
Pr. C. WESSELS 1).

Een Nederlander, dien reislust en avontuurlijke
zin naar het aloude Ethiopië mocht brengen, kan
daar, wanneer hij zijn tochten uitstrekt naar de
streken rondom het Tana-meer, in het landschap
Dembea een ongedachte verrassing beleven. In
de nabijheid der vroegere hoofdstad Gondar, aan
de noord-oostzijde staat op een hooge, open plek,
welke door een muur wordt afgesloten, een oude
kerk aan de H. Drievuldigheid toegewijd. In den
lagen toren boven den hoofdingang van den muur
hangen 2 klokken, die tot op heden worden geluid.
Een opschrift dragen zij niet, maar onomstoot-
baar staat vast..... dat het Hollandsche kerkklok-
ken zijn! Niet onmiddellijk uit het moederland zijn
zij in dit ontoegankelijke bergland binnengekomen,
maar met een reusachtigen omweg, via Batavia,
als een geschenk van de Oost-Indische Compagnie
aan den machtigen Negus Jyasu Adyam Sagad. 2)

Hoogst eigenaardig zijn de vriendschapsbetrek-
kingen van het afgelegen en ongenaakbare Abes-
sinië met het machtige handelslichaam in het
verre Oosten. Zij bestonden reeds tijdens de
regering van Fasilidas Alam Sagad (1632—1666)
en werden voortgezet door zijn zoon Johannes Alaf
Sagad (1666—1680), die in 1673 een bijzonderen
gezant naar den toenmaligen gouverneur-generaal
afvaardigde. Onder zijn opvolger Jyasu Adyam
Sagad maakte dezelve gezant nog tweemaal de
lange reis naar Java. Toen kwam het einde met
een eenigszins dramatisch slot.

Een overzicht dier gebeurtenissen bieden de
volgende bladzijden. 3)

Wat Negus Fasilidas aanleiding heeft gegeven
tot een eerste kennismaking met de Oost-Indische
Compagnie is onbekend. Zijn regering begint met
de groote vervolging der bloeiende katholieke
missie door den onvermoeiden arbeid van P. Pero
Paez opnieuw opgebouwd. De Patriarch van Ethio-
pië, P. Alphonsus Mendez, S.J., wordt eerst met
alle missionarissen naar Fremona in Tigre ver-
bannen, daarna wordt hem in 1634 elk verder ver-
blijf in het rijk ontzegd en eindelijk wordt hij aan
de Turken uitgeleverd, die hem te Massaoea en
daarna te Soeakin aan de Roode Zee gevangen

1) Met toestemming van den schrijver overgenomen
uit „Studiën, Tijdschr. voor Godsdiens, Wetenschap
en Letteren”.

2) Zie: E. Rüppell, *Reise in Abessynien*. Dl. II
(Frankfurt a. M. 1840) blz. 120. G. K. Rein, *Abessinien.
Eine Landeskunde nach Reisen und Studien in den
Jahren 1907—1913*. Dl. III (Berlin 1920) blz. 5.

3) Voor hetgeen Abessinië betreft zijn de voornaam-
ste bijzonderheden in hoofdzaak ontleend aan drie
werken van den bekenden geschiedschrijver over dit
land: Job Ludolf: *Historia Aethiopia*, (Francofurti ad
Moenum 1681); *Commentarius ad suam Historiam
Aethiopicam antehac editam*, (Francof. ad M. 1691);
*Appendix ad Historiam Aethiopicam Jobi Ludolphi il-
luisque Commentarium*, (Francof. ad M. 1693). Belang-
rijk zijn ook: Enno Littmann, *Iets over de betrekkingen
tusschen Nederland en Abessinië in de zeventiende
eeuw*, in de Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volken-
kunde van Nederlandsch-Indië, Dl. LIV (1902) blz.
477—500; *Dagh-Register gehouden int Casteel Batavia
vant passerende daer ter plaetse als over geheel Neder-
landts-India*. Anno 1675. (Batavia's Hage 1902) en voor
den persoon van den gezant *Relatio Historica de Choad-
ja Morado, regis Aethiopiae quondam anno MDCLXXV
et sequentibus ad Batavos misso legato, ex schedulis
manuscriptis hausta*, in Ludovicus du Four de Lon-
guere, *Dissertationes de variis Epochis et anni forma
veterum Orientalium etc.* etc. ex manuscriptis eruit
Joan. D. Wincklerus. (Lipsiae 1701) blz. 337—356.

JOS. D. NETTEN & Co. - IN EFFECTEN

Sportlaan 3 - 's-GRAVENHAGE - Telefoon 31201

Wij beschikken over een directe telefoonverbinding
met de AMSTERDAMSCH BEURS. Zijn daardoor
in de gelegenheid tijdens het Bours-uur alle ver-
langde koers-informaties te verstrekken en orders
af te doen. 5513
Onze cliënten kunnen op afdoening wachten.

P. v. d. BRUL — Den Haag — VEENESTRAAT 15

Groote sorteering HEEREN-,
JONGENS- en KINDERKLEEDING

Spec. Afdeling v. KLEEDING NAAR MAAT

SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

houden. In deze laatste stad ontmoet hij in dit-
zelfde jaar een Duitscher, den Lutheran Peter
Noling, met wien hij verschillende gesprekken over
geloofszaken houdt. 4) Deze Peter Noling is beter
bekend onder den naam Peter Heyling. Hij was
afkomstig uit Lübeck en kwam in 1634 Abessinië
binnen, waar hij spoedig tot hooge waardigheden
opklom en grooten invloed kreeg op Fasilidas en
diens opvolger. Volgens Bruce was hij goed besla-
gen in het Romeinsche recht en zou het plan heb-
ben gehad zijn nieuw vaderland met een dergelijk
wetboek in de landstaal, het Geez, geschreven te
verrijken. 5) Dit werk heeft hij echter niet vol-
tooid, want na bijna een halve eeuw viel hij bij
het begin der regering van Jyasu in ongenade,
werd verbannen en stierf op reis. 6)

Basset 7) en Rein vermoeden nu, dat deze Hey-
ling een belangrijk aandeel heeft gehad in het
aankopen dier eerste betrekkingen. Wanneer dit
zou gebeurd zijn en op welke wijze weten wij niet.

Zoo veel te uitvoeriger zijn wij ingelicht over de
volgende periode. Fasilidas was in 1666 overleden
en opgevolgd door zijn zoon Johannes Alaf Sagad.
Deze wenschte de goede verstandhouding te be-
stendigen en ging in 1673 over tot het uitzenden
van een gezantschap. Zijn vertrouwensman was
een zekere Moerad. Deze was een Christen-Syriër
uit de omstreken van Aleppo, die zijn geloof ver-
zaakt had. 8) Zelf noemde hij zich een Armeniër,
terwijl de Kroniek van Ethiopië over hem spreekt
als een Egyptischen koopman. 9) Volgens den pre-
dikant te Batavia Melchior Leidecker kon hij le-
zen noch schrijven of veinsde althans dit niet te
kunnen. 10) In elk geval behoorde hij tot de in-
vloedrijkste gunstelingen van de Abessinische vor-
sten en nog in December 1700 schrijft de Fran-
sche geneesheer Charles Poncet, die toen zelf in
Abessinië verbleef, dat hij reeds zestig jaar in hun
dienst stond. 11)

Met een brief voor den Gouverneur-Generaal en
eenige geschenken, paarden en zebra's, aanvaardde

4) C. Beccari S.J., *Rerum Aethiopicarum Scriptores
Occidentales inediti*. Dl. IX (Romae 1909) blz. 206.

5) James Bruce of Kinnaird, *Travels to discover the
source of the Nile in the years 1768—1773*. Dl. III (Edin-
burgh-London 1790), blz. 627.

6) Ludolf, *Appendix*, blz. 26.

7) R. Basset, *Etudes sur l'Histoire d'Ethiopie* in Jour-
nal Asiatique, septième série, tome XVIII (1881), blz.
371.

8) Beccari, op. cit. Dl. XIV (Romae 1914), blz. 89
„Christiano soriano, rinegato e circonciso.”

9) Basset, op. cit. blz. 301.

10) Du Four de Longuere, op. cit. blz. 346.

11) Beccari, op. cit. Dl. XIV, blz. 116. Zijn neef Moe-
rad junior kwam dank zijn oom eveneens tot hooge
waardigheden en werd o.a. door Jyasu in 1700 als ge-
zant naar Lodewijk XIV gezonden.

Het Weekblad dat sinds 55 jaar aan de spits gaat
der Ned. Geïllustreerde bladen, is:

EIGEN HAARD

EIGEN HAARD

dat uitmunt door smaakvolle verzorging en boeienden
inhoud, mag daarom in geen huiskamer ontbreken

Doet daarom, wat Uwe ouders reeds deden en
abonneert U op den huisvriend van jong en oud

EIGEN HAARD

Vraagt proefabonnement bij de Administratie: Drukkerij v.h. DE ERVEN LOOSJES, Ged. Oude Gracht 88, HAARLEM

SCHRÖDER

GROENMARKT - DEN HAAG

TELEFOON 16173

**SLAAPKAMER-
MEUBLEMENTEN
IN ALLE HOUTSOORTEN**

**SPECIALITEIT IN
KINDERMEUBELEN
GELAKT IN KLEUR NAAR KEUZE**

**PRACHT COLLECTIE
CRETONNES
VOOR KINDER- EN SLAAPKAMER**

1e EN 2e ETAGE

LIFT

REEDS IN INDIE

zal men U den raad geven, bij aankomst in Den Haag Uwe inkoop te doen bij:

MAG. „DE RESIDENTIE“

LANGE BEESTENMARKT Nos. 119—127
TELEFOON 15555

OMDAT:

- wij al het door ons geleverde ten volle garanderen;
- wij werkelijk zéér billijke prijzen berekenen;
- wij alle gewenschte artikelen tegelijk leveren, doch..... 5512
- U kunt ons betalen op de door U gewenschte conditiën.

WIJ HEBBEN GROOTEN VOORRAAD IN MODERNE MEUBELEN, BEDDEN, HAARDEN, RADIO, DAMES- EN HEERENKLEEDING, ENZ. ENZ., EN KUNNEN TERECHT ZEGGEN:

„Wij zijn de éérsten in het brengen van het laatste !!“

GEOPEND

5834

Bloemenmagazijn J. C. Streng Jr.

HEERENGRACHT No. 40 - TELEFOON 14994

Beleefd aanbevelend, J. C. STRENG Jr.

„WESTENBURG“

BLOEMBOLLEN

... DAHLIA'S ...

5799

**VOORSCHOTEN
VERZENDING NAAR INDIE**

's-Grav. Zwem- en Badinrichting

Mauritskade 4 - Telef. 13030 - Den Haag

Twee afzonderlijke zwembassins, voor dames en heeren, den geheelen dag geopend. Russische-, Turksche-, electr. licht-, electr. kuip-, douche- en geneeskundige baden. Tarief gratis op aanvraag.

In onze nieuwe Afdeling:

CONVERSATIE door BUITENLANDERS

leert U in korten tijd Uw Talen vloeiend spreken.

PROSPECTUS GRATIS, OOK VOOR STENO - TYPEN - BOEKHOUDEN - ENZ., ENZ.

INSTITUTEN „SCHOEVERS“

DEN HAAG - STADHOUDERSPLEIN 3 en 7 a - TEL. 52594

Amsterdam: N.-Witsenstraat 3, v.-Baerlestraat 13; Rotterdam: N. Binnenweg 167; Groningen: O. Ebbingstraat 11

Moerad de lange reis. Deze ging eerst naar Soerate, waar de Compagnie een handelskantoor had. Hier liet hij twee Arabische paarden onder de goede zorgen van den Commissaris Willem Volger achter, omdat deze dieren „om de incommoditeyt van de Moorsche scheepjes“, waarmede hij zijn verderen tocht maakte, niet goed vervoerd konden worden. De beide anderen waren reeds gestorven. Malakka werd zijn tweede pleisterplaats en vandaar werd 27 December 1674 zijn komst te Batavia aangekondigd.¹²⁾ Met 't jachtje „t Wapen van Arnemuyden“ kwam dan 3 Februari 1675 „de ambassadeur van den Konink van Abassina, gelegen in 't land van Africa“ in de hoofdstad van Indië aan.

Hij kreeg aanstonds onderdak bij de Nieuwe Poort en op 8 Februari ontving Johan Maetsuyker hem in plechtige audientie. „Met een statie van drie carrossen“ werd hij afgehaald. Het eerste was een Compagnie's carros met vier paarden: daarin de gezant „sijnde een Armeniër, genaamt Moerat“ met den ontvanger Willem van Outhoorn en den sabbandar Ocker Ockersen, „bij haar hebbende den brief in een silvere lampet schootel, overdeet met een geel sattyne cleet, op de handen van een helmbaardier, die daarmede voor in deselve carros, tegen 't aengesigt van den gesant, regt over sat.“ Dan volgde een rijtuig met twee paarden voor den heer Pieter van Hoorn en nog een met dezelfde bespanning voor den Secretaris. Vóór dezen stoet uit ging te voet een korporaal met zes soldaten „in volle geweer“ en achter deze „twee zeer raar gestrepte woutesels tot vereeringe by den voorsz. ambassadeur medegebragt, die door haar volck met toomen geleydt wierden even achter den stalmeester Jan de Ruyter, die deselve te paart voorreedt.“

Nadat de gezant, die een lang purperzijden kleed droeg en een roode muts met witten tulband, was binnengeleid in de groote vergaderzaal van de woning van den Gouverneur-Generaal, werden de gebruikelijke saluutschoten gelost. Dan opende de secretaris Jan van Riebeeck den brief, welke in een fluweelen omhulsel was ingenaaid en liet hem „overluyt“ door een tolk voorlezen. Vervolgens werden ververschingen aangeboden zijnde „volgens costume siry pinangh en een dronck wijn,“ waar Moerad „maar sober de mont aansette“. Ten slotte hield deze laatste nog een redevoering over Abessinië, waarna hij met hetzelfde ceremonieel weer naar zijn verblijf werd teruggebracht. De woudezels kregen een plaatsje in den paardestal der Compagnie, „naardat deselve eerst het casteel eens rondgeleydt en aan de heeren raaden en juffrouwen voor derselver huysen verthoont waren.“¹³⁾

Nu werd met begrijpelijke nieuwsgierigheid de brief vertaald, die niet in 't Ethiopisch of Amhaarsch, maar in 't Arabisch, als de meer gebruikelijke handelstaal, geschreven was. De inhoud viel tegen. Niets wat politiek of handelsbelangen betrof werd aangeraakt; het waren feitelijk alleen „verscheyde complimenten“. Het loont de moeite dit model van Oosterschen briefstijl in zijn geheel te laten volgen.

In den name Godes, des ontfermers en genade, etc.

„Deze brief komt van den g'eerden Conink, den grooten Vorst, Conink van verscheyde volckeren, die befaamt is in dapperheyt, mannelycke deugt en weldadigheyt, die bekent is by het aanhangsel van de ordres van Vorstelycke eerwaardigheyt; wiens glorieuse staat groot en uytmuntende is en syn koninkryck heerlyk en edel tot eere van de secte der Jacobiten ende de beschermer der christelycke religie, den Conink Aefsafsid, soone van Sulthan Alem Sadsid; Godt verlange syne dagen en bevestige syne gerichten en regeringe in deze ende in de toekomstende eeuwen.

„Dat dese brief bestelt werde ter hant van dien geenen, die is de heerlykheyt der christelycke religie ende derselver columme of te vast betrouwen ende de schilt ende krygsmantel van christenheyt ende derselver steunsel; die in plaatse van Aarons rock gekomen is; die eenlyck sich houdt aan de claare ende ongetwyffelde bewysen der Evangelisten; die verciert is met goddelycke gaven; die ryck is in staat van eere en heerlykheyt, sonder te behoeven veele omstandigheyt van titulen; die met syn stantvastigh beslyt betrapt ende onderhoudt vrundschap met de vrunden ende haar tot een aangenaam steunsel verstreckt, den capteyn van Bata-

via; Godt geve hem syn volle hoop en lanck leven en verheuge de volckeren allesints van hoogen slaagen staat wegens syne weldaden.

„Wyders hetgeene by een gesamt is door clare aanschouwingen en wackere verstanden, nevens onze genegentheyt tot het onderhouden van 't vrundschap en onderhouding van contracten, zy vrundschap en onderhouding van contracten, schoen ons geen nootsaakelykheyt en prest; Godt zy loff door syne continueele weldaden aan ons suyvere genade; Godt stelle uw in de plaatse van voorregt van die geen, aan wien niet verborgen

„En vermits tot ons gekomen is de schoonheyt van uwe faam in de buyten gewesten der werelde ende de vermaartheyt van uwe gerechtigheyt in groote steden en landschappen en wij reeds kennis hebbende van de vrundschap en liefdescheuten van uwen vader, Alem Sadsid, wegens dertreffelycke maniere en gewoonte van doen ende van 't goet heymelyk verstant en vrundschap, consideratie en correspondentie, heeft ons gemoet getrocken tot het hermaaken van gemeenschap van uwe en om met uw gemeenschap van besendinge plegen door onsen dienaar, Moeraed den Armeniër woutesels, synde een middel tot het aankomen van vrundschap maaken; neemt deselve aan sonder misnougten; vertrouwe (soo het Gode belieft), dat uwe wesen sal vrundschap naar gewoonte met toemeringe; ende van alles, datter zy van uw dienst lathet ons weten, opdat wy de uytvoeringe daarvan bevluytigen (soo 't Gode belieft) tot onderhouding van 't verbondt van vrundschap.

Wij bidden Godt, tot welken wy namaals keeren moeten, dat hy strecke syn zegen en vergroote syne genaden en ons tot contentement in vrundschap vereenige, want hy is de aanschouwer van der menschen saacken.

Geschreven in de maand Moharrangh, syn April, in 't jaar van Ara ofte de vlucht Machomet 1083 etc.“¹⁴⁾

(Slot volgt.)

¹⁴⁾ Dagh-Register, anno 1675, blz. 61—62. Ludov. Commentarius, blz. 244—245 en Appendix, blz. 9—10. Lüttmann, op. cit. blz. 482—484 eveneens den Arabischen tekst met correcties en een Nederlandsche vertaling.

Agrarische regelingen in Nederlandsch-Indië,

door

MR. DR. P. A. F. BLOM.

Van de hand van den heer B. Alkema is verschenen een boekje onder den titel van „Agrarische regelingen in Nederlandsch-Indië“. De schrijver, reeds jaren lang leeraar is aan de Middelbare landbouwschool te Deventer en lector aan de Universiteit te Utrecht, is tot de uitgave gekomen, omdat hij als docent aan voornoemde school met zijne leerlingen blijkbaar oppervlakkig behandelde de regeling op agrarisch rechtsgebied. Het zoover was dit een teleurstelling, omdat de verwachting gewekt zou kunnen worden, dat hier de geheele materie zou behandeld zijn, zooals die bij voor het tweede deel van het groot notaris-examen in Nederlandsch-Indië vereischt wordt. Dit is niet de bedoeling van den schrijver, zooals deze zelf in zijn voorwoord aangeeft. De aanleiding tot het druk doen verschijnen is om ook anderen, die straks in Indië terecht zullen komen, daarvan het noodige profijt te doen trekken.

Het boekje doorlopende trof mij op blz. 1, de vermeld is, dat een wetsontwerp met betrekking tot de beroemde domeinkwestie was ingediend ter uitbreiding van artikel 62 van het Regeeringsreglement (thans art. 51 van de Indische Staatsregeling). Volledigheidshalve had vermeld moeten worden, dat deze herziening van de agrarische wet allang van de baan is en ingetrokken door den Minister van Koloniën.

In het slot vinden wij de mijnbouw-ontginningsregelingen gerekend wordt en dan ook niet vereischt worden voor het notariaat.

In leestant is nu alles wat op agrarisch gebied bekend is, aaneengeregend, zoodat men kan spreken

¹²⁾ Dagh-Register, anno 1674, blz. 349.

¹³⁾ Dagh-Register, Anno 1675, blz. 60—61.

Wegens vertrek

Koop aangeboden GEHEELE INBOEDEL, eiken Eetkamer van Pander, Slaapkamer, lacqué, Studeerkamer. Te bezichtigen des tuss. 10 en 12 u., Acaciastr. 43, Den Haag

opstelletjes over de verschillende rechten op grond, voorop gaan de Inlandersrechten, daaronder komen de zgn. Europeanenrechten. Achtereengens worden besproken het beschikkingsrecht, bewerkings- of bouwrecht, het bezitsrecht, bij wordt vrij lang stil gestaan. Op blz. 6 b.a. wordt de indruk gewekt, dat niet-Inlanders nooit komen tot eigenaars van met Inl. bezitsrecht belaste grond; op blz. 23 echter wordt aangegeven hoe, populair gezegd, een Europeaan op grond kan komen van een Inlander.

Over de beide soorten van Inlandsch bezitsrecht, individueele en het communaal of gezamenlijk bezitsrecht (eener desa) is ook gesproken; voorts de mogelijkheid om van het communaal tot het individueel bezitsrecht te geraken, zgn. conversie bezitsrecht.

Voorts wordt de ontginning besproken, alleen Inlanders kunnen ontginningsrecht verkrijgen, voor Java is het ontginningsrecht sterk aan banden gelegd, terwijl voor sommige gewesten op de Buitenbezittingen evenzoo een regeling getroffen is in alle overige gewesten is nergens een regeling vinden, die het recht breidelt.

Te veel aandacht wordt m.i. gewijd aan het zgn. agrarisch eigendomsrecht, een recht alleen eigen aan den Inlander, dat zijn bezitrecht een schrede hoog voert, maar, waar hij door zijn adatrecht niet veilig staat, allerminst behoefte heeft aan een hem bekend westersch rechtsbegrip, dat men hem wil laten brengen, is het agrarisch eigendomsrecht in de praktijk evenals de uitwerking van de conversie doode letter geworden.

De grondverhuur wordt genoegzaam besproken, een indruk te krijgen van de moeilijkheden, die de suikerindustrie bijv. hoe langer hoe meer ondervindt door de vaststelling van allerlei zgn. bevestigende bepalingen van den Inlander als verdrager. Gaat men daarin te ver, dan zou wel eens blijken, dat de kip, die de gouden eieren voor Java's bewoners legt, geslacht blijkt te zijn Java geen positie meer op wereld-suikermarkt kunnen innemen.

De landverhuur in de Vorstenlanden, die uitdrukkelijk geregeld is, wordt elders in dit boekje genomen. De bespreking van het oude landhuurrecht had in dezen druk veilig achterwege laten kunnen worden, daar de reorganisatie voldeed en dus de Vorstenlanden op gelijke lijn, wat betreft de grondverhuur door deszelfs bewoners, werd kan worden.

Van de rechten op den grond door Europeanen te oefenen is wel die in erfpacht de voornaamste. De erfpachtsordonnantie, zoo die voor Java Madoera als die van de Buitenbezittingen en voor de zelfbesturen aldaar is daarom van het grootste belang. Daarnaast is voor de Buitenbezittingen van belang het te verkrijgen recht van exploitatie. Over 10 jaar hoopt men het verloop van de particuliere landerijen tot het verleden gebracht te hebben.

Het geheel is een werkje, dat door zijn populaire taal van inrichting en bespreking de moeite waard is ook buiten de kringen van leerlingen te nemen; voor hem, die weten wil, hoe de suikerindustrie werkt in onze Oost, hoe de thee op woeste landen door ondernemingen door wetgevend bevestiging is vastgelegd, kan het noodige in deszelve Alkema boekje daarover vinden. Voor architecten, voor ondernemers, voor huizenbouwers kan het ook nuttig zijn, kennis te nemen van de wijze, hoe aan grond te komen. Gelet op hetgeen in het voorwoord staat, kan het boekje aanbevolen worden.

Nog eens: de „Oldenbarnevelt”.

Naar aanleiding van het stukje in het „Koloniaal Weekblad” van 15 Augustus werd mij de opmerking gemaakt, dat de naam van het beschreven schip niet eindigt met een *d*, maar met een *t*. Er de uitnodigingskaart op nazieende, bleek het juist. Maar ik meen eenige clementie voor deze omschrijving te mogen inroepen; want bij het overkwaardige schouwspel van de tewaterlating als die bij de samenstelling van de beschouwing over, werd ik zoo in beslag genomen door het en veelzijdige, verbonden en eigen aan den „singulieren” naamgever alsook aan diens waardigen, zij het ook slechts voorwerpelijk naamdraager van bijna 3½ eeuw later, dat het mij ontgaan op de laatste letter van de laatste letter-

RUSTHUIS

JULIANA VAN STOLBERGLAAN 79 DEN HAAG - TEL. 71488

GELEGENHEID TOT OPNAME VAN OUDEN VAN DAGEN, ZIEKEN, RUST- OF HULPBEHOEVENDEN RUSTIGE OMGEVING - DOKTER NAAR KEUZE 5704 ZR. & BR. BERGMANS.

greep van een langen naam te letten, zoodat ik die, op den klank afgaande, meende te moeten laten eindigen met de hedendaagsche *d*. Weer eens eene bevestiging van het woord, dat er ook op de kleintjes gelet moet worden.

Intusschen heeft de aandachtvestiging op dezen fout ook hare goede zijde, want daardoor kan ook nog zeker ander verzuim aangevuld worden. Er had nl. ook nog moeten worden gewezen op den buitengewoon korten, ja weergaloozen tijd van afglijden van het schip; zoo kort, dat hij ook wel bijkans „singulier” kon heeten. De overgang van de helling naar het water heeft ongeveer evenveel minuten geduurd, als het schip er jaren op heeft bestaan, nl. anderhalve of zelfs nog minder. Het ging verwonderlijk snel; iedereen, ook de man van het vak, was hoogelijk verbaasd, toen hij het gevaarte van 11.000 T. dadelijk na de 3 sirenstooten in snel glijdende beweging zag komen. De vele toeschouwers hadden het gaarne langzamer van de helling of juist de slede, zien afglijden.

Een bijgeloovig Westerling zou allicht denken, dat op zijn minst één der directeuren in de daaraan voorafgaande week een hoefijzer moet hebben gevonden en een animistisch gestemd Oosterling zal het echter toegeschreven willen hebben of aan een bijzonderen „slametan” of „pekaolan” door de Maatschappij „Nederland”, of aan de nauwgezette raadpleging van den „primbon” of „pétangan” voor een goeden dag en een goed uur, waarop de tewaterlating moest geschieden, door de directie.

Maar van dergelijk bijgeloof of zelfs geloof geheel los staande, kan dit uitstekende verloop alleszins goeden grond geven voor meer dan hoop, maar voor zelfs de zekerheid, dat de Oldenbarnevelt, dank zij al het technische vernuft, daarin geconcentreerd, aan de hooge daarin gestelde verwachtingen ten volle zal beantwoorden: „gelyck een braef ende bequaem vaartuigh in de twintigste eeuw betaemt”. Deze uitspraak moge tegen den maritiemen „adat” in wel wat te vroeg gedaan zijn, maar zal bij den proeftocht nog wel en meer dan eens hartig en op goede gronden herhaald worden.

E. S.

Van Week tot Week.

Dinsdag 13 tot Maandag 19 Augustus.

Gratie verleend. Buitenzorg, 10 Augustus. De gouverneur-generaal verleende gratie aan den door den Landraad van Sawahloento wegens moord op den spoorwegopzichter Leurs te Siloengkang tijdens de onlusten aldaar begin Januari 1927 ter dood veroordeelden beklagde, en veranderde die straf in levenslange gevangenisstraf.

De arbeidstoestanden ter Oostkust. Het oordeel van het Kantoor van Arbeid. Batavia. In een contramemorandum op het adres der Plantersvereniging, zegt het Kantoor van Arbeid o.a.: dat het aantal aanslagen wegens handtastelijkheden verminderd, maar dat wegens ontactvol optreden vermeerderd is. Het „snauwsysteem” is, op verreweg de meeste ondernemingen niet verminderd. Terugkeer van het systeem van ondervraging van in groote groepen verzamelde koelies naar dat van afzonderlijke ondervraging, wordt met beslistheid ontraden. Het eerste systeem heeft herhaaldelijk onvolkomenheden aan het licht gebracht, die anders vermoedelijk niet zouden zijn gebleken. Het Kantoor ontkent dat de koelies in het systeem een aanmoediging zagen tot slecht optreden. Van toeneming van de aanslagen op intensief gecontroleerde ondernemingen is geen sprake. Op tientallen van ondernemingen is nimmer iets voorgevallen, daarentegen vond op een onderneming in het jaar 1928 een achtal aanslagen plaats, waarvan er zes door den beheerder voor de Arbeidsinspectie werden verzwegen, welke met haar „provoceerenden invloed” tijdens dat jaar niet eenmaal op de onderneming geweest was.

De Arbeidsinspectie is overtuigd, dat het aantal aanslagen snel zal verminderen, wanneer de requestanten de hand diep in eigen boezem steken en erkennen zullen dat het bestaande arbeidsstelsel nog voor heel veel verbeteringen vatbaar is. Ernstige overweging verdient;

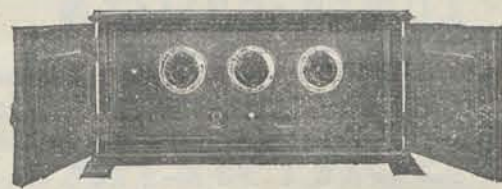
OOST & WEST

KOOPEN HUN PARAPLUI'S EN WANDELSTOKKEN BIJ DE

F. A. TEURLINGS

SPIJSTRAAT 25 - DEN HAAG - TEL. 17092
WEEZENSTR. 5 - ROTTERDAM - TEL. 53534

GECOPHONE

RADIO-TOESTELLEN en LUIDSPREKERS

The General Electric Co., Ltd.

L. COPES v. CATTENB. 36 - DEN HAAG

HOTEL-RUBRIEK

's-GRAVENHAGE

Hotel „Promenade”, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454
Prachtige ligging.
Matige prijzen. 5035

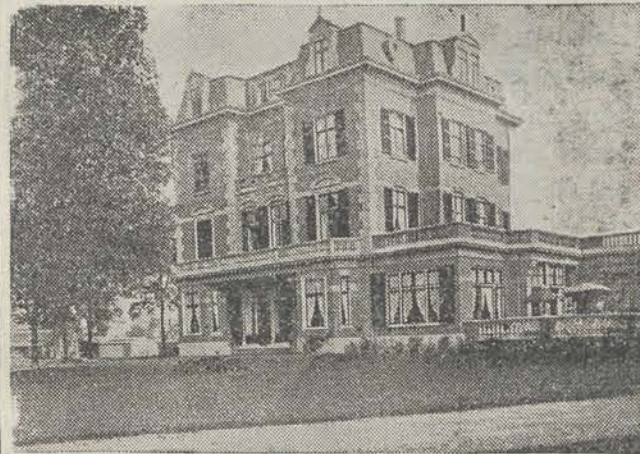
DE HEIDE GAAT BLOEIEN

Verzuimt toch vooral niet dit schoons gedurende Uw verlof te genieten. — Bespreekt Uw pension in

DEN LINDENHOF TE VIERHOUTEN bij Nunspeet

Gezellig vakantiehuis voor dames en echtparen; geen kinderen. Zeer gunstig gelegen, met prachtig uitzicht op de heide; tevens in de nabijheid der bosschen

PRIJS . . . f 2.75 PER DAG

HERSTELLINGSOORD

„HUIZE MARIA EMALIA DORREPAAL”

gelegen even buiten Voorburg in landelijke omgeving, met grooten tuin en waterpartij. Uiterst geschikt voor repatrieerenden, die, op advies van een geneesheer, eenigen tijd rust behoeven. 5520

BILLIJKE PRIJZEN.

VRAAGT PROSPECTUS.

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

HET ADRES VOOR

DINERS AAN HUIS BEZORGD

MAISON DE PELLETERIE

SPECIAAL BONTMAGAZIJN
DEN HAAG - SPUISTRAAT 46

ENORME SORTEERING
BONTMANTELS
TOT 15 AUGUSTUS 1929
ZOMER-PRIJZEN

Speciaal Atelier voor het vermaken,
repareeren, motzuiveren van alle soorten

BONTWERK

R. ENNEMA - WASSENAAR

VAN BOMMELLAAN 10 :: TELEF. 76923
is genegen zich te belasten met contrôle van
Indische Kinderen in Holland. Door langdurig
verblijf in Indië, volkomen op de hoogte.

HAAGSCH CONSERVATORIUM

SCHOOLGEBOUWEN:

Nieuwe Schoolstraat 38 - Tel. 14320
Laan v. Meerdervoort 482-484 - Tel. 32190
Stadhoudersplein 13 - Tel. 55305
Herman Costerstraat 196-197 - Tel. 37601

HOOFDLEERAREN: o.a. Paul Frenkel
(piano), Alexander Schuller, Sam Swaap
(viool), Max Orobio de Castro (cello),
F. E. A. Koeberg (compositie), Gerard
Zalsman (zang).

Aantal leerlingen 1250, aantal leeraren 70.
Opleiding in alle vakken der toonkunst,
vanaf de eerste beginselen tot volledige
ontwikkeling en zoowel aan dilettanten
als vakmusici.

GARAGE JANSEN

Rijksstraatweg nabij Viaduct
WASSENAAR
TEL. HAAG 77162 (2 lijnen)

BENZINE LAADSTATION
REPARATIEWERKPLAATSEN
VERHUUR LUXE AUTO'S

MODERNE TAKELAUTO

FONGERS

degelijk - duurzaam
veilig

FONGERS-FILIALEN
te Den Haag: 5813

Laan van Meerdervoort 92 a - Schuytstraat 121
Tel. 34830 Tel. 34470

HOTEL „DE TWEE STEDEN” RESTAURANT „DE TWEE STEDEN”

Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage

**FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET
CENTRUM DER STAD**
SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD

THE DANSANT - DINER CONCERT
ROEMEENSCH ORKEST

UITSTEKENDE KEUKEN
GERENOMMEERDE WIJNKELDER

een meer gematigde en meer redelijke beje-
gening van het werkvolk;
mildere opvatting van de fouten en ge-
breken;

meer kennis van de taal en de adat, alsmede
de gewoonten van het werkvolk;
meer gelegenheid tot ontspanning der
koelies;

meer belangstelling in hun nooden en be-
hoeften;

kortere werktijden;
strengere maatregelen tegen overtreding van
den wettelijken arbeidstijd;

invoering van een wekelijkschen rustdag;
hoogere op de vrije arbeidsmarkt gebaseerde
loonen;

het scheppen van een gezonde verhouding
tusschen het aantal mannen en vrouwen;

bevordering van het huwelijk en het gezins-
leven door premies en een spoedigen aanbouw
van kolonisatiekampongs;

hoogere eischen voor de benoembaarheid en
betere salariering van de mandoers;

afschaffing van de premie voor mandoers bij
reëngagement van de koelies; invoering van
een premiestelsel voor goed werk en goeden
omgang met de koelies;

verbetering van het werfsysteem en de
selectie;

minder mutaties van beheerders en assis-
tenten;

vermindering van den druk van de directies
en hoofdadministraties; en

geleidelijke afschaffing van de poenale
sanctie.

*Een algemeene bond van werknemers in de cultu-
res ter Oostkust?* Medan, 12 Aug. Een verga-
dering van assistenten benoemde een werk-
comité ter stichting van een Bond van Plan-
ters, gelijkwaardig aan de A.V.R.O.S. en
D.P.V., welke bond zal omvatten de assis-
tenten, de administrateurs, de ondernemings-
boekhouders, de doktoren, de veerartsen enz.
Reeds 217 betuigingen van adhaesie zijn bin-
nengekomen.

Ned.-Ind. Radio-Omroep. Batavia. Op de Nota van
wijziging van het jaar 1930 wordt voorgesteld
de Ned.-Ind. Radio Omroep Mij. een voorschot
te verstrekken van f 150.000 en een bijdrage
van f 50.000, in de exploitatiekosten gedurende
het eerste jaar, aan de P.H.O.H.I. De regeer-
ing — aldus de toelichting — staat sympa-
thiek tegenover het streven van deze beide
maatschappijen, welke voorzien in een geeste-
lijke behoefte van hen die een eenzaam bestaan
leiden.

De bestuurshervorming. Batavia. In den Volksraad
verklaarde de regeeringsgemachtigde voor de
bestuurshervorming, dat men het Europeesche
en Inlandsche bestuur niet moest beschouwen
als een organisatie, welke zoo snel mogelijk
moet worden opgeruimd. De bestuurscorpsen
zijn onmisbare medewerkers om de bestuurs-
hervorming te doen slagen. De regeering wil
overgaan tot verderen uithouw van de be-
stuurshervorming, zoowel in territorialen zin,
als in den zin van de overdracht van de taak.
Wat Java en Madoera betreft, zal de regeering
voorstellen doen betreffende de afbakening
van de taak van het Europeesch en het In-
landsch bestuur; overdracht van de overheids-
taak ten aanzien van het onderwijs en de
volksgezondheid, en betreffende de uitbrei-
ding van den werkring der regentschaps-
raden, mede in verband met eventueele geor-
ganiseerde onderlinge samenwerking.

De zeevisscherij. De regeeringsadviseur voor de
zeevisscherij Poortman, deelde aan de Java-
bode mede, dat het voornemen bestaat tot op-
richting van een geheel modern visscherij-
bedrijf. Voorloopig zal, als het plan wordt
goedgekeurd, gewerkt worden met een drietal
schepen, welke in Europa zullen moeten wor-
den gebouwd. Behoudens buitengewone om-
standigheden, zal reeds in Maart of April van
het komende jaar met deze visscherij worden
aangevangen; het eerste werkterrein zal het
gebied der Duizend Eilanden zijn.

De nieuwe mijnordonnantie. Batavia. De Volksraad
heeft besloten zich de behandeling van de
nieuwe ordonnantie op het Mijnwezen voor te
behouden. Een commissie bestaande uit de
heeren Sandkuyl, Fruin, Schmutzer, Mochtar,

Ali Moesa, Van Helsdingen en Meyer Ram-
zal het ontwerp in studie nemen, waarna
nog in deze zitting wordt behandeld.

De Red. „N. R.” teekent hierbij aan: M. a.
niet het College van Gedelegeerden, maar
Volksraad in pleno zal de ordonnantie
handelen.

*De Commissie van Bijstand S.S. en de Semarang
Cheribon. Bandoeng.* De Commissie van
stand der S.S. heeft een commissie benoem-
welke ten spoedigste schriftelijk haar oordeel
zal vastleggen over het voorstel der Semarang
Cheribon St. Mij. inzake het sluiten van een
exploitatie-contract.

*De Ned.-Indische Opiumregie als model
Perzië.* Batavia. De heer J. A. Delgorge,
hoofdinspecteur bij de opiumregie, is uit-
noodigd om voor de Perzische regeering
rapport samen te stellen voor de oprichting
van een nieuwe opiumregie.

Arabische congressen. Batavia, 13 Aug. De Jong-
Arabieren te Batavia houden dit jaar in Ma-
den-Java een Al-Arabia Congres, dat politieke
en sociale vraagstukken behandelt.

Op 15 September wordt te Batavia een
derwijscongres gehouden van de Arabische
Vereeniging „Arabittah”. Aan het congres
wordt deelgenomen door Sajids, uit Had-
maut.

Invoering van telefooncode-adressen. Ter vold-
ning aan daaromtrent kenbaar gemaakte
schen, zullen met ingang van 19 Augustus
telefooncode-adressen in den Radio-telefoon-
dienst met Ned.-Indië worden ingevoerd.

De code-adressen, welke voor Nederland
door het kantoor Amsterdam worden vast-
gesteld, worden door genoemd kantoor per
gesteld-telegram aan het kantoor Bandoeng
medegedeeld.

De kosten van dit telegram worden den
vrager in rekening gebracht; verdere kosten
zijn voor deze adressen voorloopig niet
schuldigd.

Nadere inlichtingen kunnen worden
vraagd aan het kantoor Amsterdam of aan
hoofdbureau 5e afdeling B.

Telegr. Aneta ontleend a. d. „N. Ct.”.

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.

Bocatan's Jaarvergadering.

J.I. Donderdagavond 15 dezer, des avonds om
uur, werd, in Heulstraat 19 te 's-Gravenhage,
Jaarlijksche Algemeene Vergadering van Bocatan
gehouden, onder leiding der presidente, mevrouw
van Beresteyn-Tromp, die de niet talrijke
wezigen welkom heette en verontschuldiging
bood voor de vertraging der vergadering, wegens
onvoorzien omstandigheden.

Na het voorlezen van de notulen der vorige al-
gemeene vergadering, welke goedgekeurd werden,
bracht de secretaris, de heer J. W. Teillers, het
volgende jaarverslag uit:

DE N.V. BOEATAN IN 1928.

Bij het uitbrengen van dit Jaarverslag, moet als
het belangrijkste punt worden genoemd: het feit,
dat het voor de vijftiengste maal is, dat een
afgelopen jaar wordt herdacht. Vijftiengste jaren
arbeids, om het uit den aard der zaak wat kwijnende
vuur der Indonesische eigen cultuur, in dezen tijd
van overgang, zooveel mogelijk brandende te
houden.

Dat de tweede kwarteeuw met vertrouwen kan
worden ingegaan, dankt men aan het feit, dat de
belangstelling voor de kunst van het Oosten hier in
Europa steeds toeneemt. Vertrouwd wordt, dat die
verhoogde belangstelling ten slotte ook in Regee-
ringskringen de overtuiging moet vestigen, dat er
iets dient te gebeuren om de waardevolle elementen
van volkskracht, die nog bestaan en die spreken
uit den bouw en vooral uit de versiering van zoo
menig schoon voorwerp, recht hebben op erkenning
en verzorging.

Dat hierboven moest worden gesproken van een
kwijnend vuur behoeft zeker niet te verwonderen,
indien er bij wordt bedacht welk een omvorming
Indië thans doormaakt, welk een diepgaande, vreed-
zame omwenteling daar thans tot stand komt, hoe-
veel er van de leidende kringen onder de lands-

BOUW-, WONING- EN PENSION-BUREAU „BONA IMMOBILIA”
 SCHEVENINGEN = TELEF. 55179 - CORN. JOLSTRAAT 35
 heeft voor de a.s. zomermaanden modern ingerichte, gemeubileerde
VILLA's, Heerenhuizen en Kamers TE HUUR
 Scheepsbevrachtingskantoor v. binnen- en buitenland. Aanbevolen adres v. d. Ver. „Oost en West”.

deren wordt gevraagd om zich, naast de overgeerde taal en zeden, door middel van het westch onderwijs, die hun vreemde ontwikkeling te maken, die noodig is om het Oude Indië te helpen maken tot een modernen staat.
 el moet hier met groote waardeering worden gld van het enorme werk van opbouw, bestuur, niek en wetenschap, daarginds door Westerlinverricht, maar de medewerking daaraan door de skinderen neemt steeds toe en eischt van deze veel inspanning en aandacht, dat voor bemoeie- met de eigen volksoverlevering voor het oog- nauwelijks tijd overblijft.
 at thans geen opbloei kan worden verwacht, be- dan ook niet te verwonderen en het mag veel- gelden als een bewijs van kracht, waarmee zoo- lige uiting in den volksgeest wortelt, dat er nog veel bestaat, dat er niet reeds veel meer is ten- er gegaan.
 ant er zullen zeker uitingen moeten verdwijnen, en zij in een moderner vorm van maatschappij- meer passen, tenzij zij zich, met de samenleving- vervormen. Was de maatschappij daarginds- organiseerd als de onze, dan had economische- ang reeds menige techniek ten doode gedoemd, en men heeft daarginds vaak te doen met het be- van vrijen tijd, die er, naast de verzorging van- land, overblijft, en voor wie wel eens dieper in- volksziel heeft mogen blikken, zal het geen ver- dering baren, dat de Indonesiër of Indonesische- in vele gevallen gelukkiger, meer „seneng”,- it, wanneer hij of zij de vrije uren kan besteden- het beoefenen van de overgeleverde technieken- vormen, waarbij zij zich door een wellicht onbe- ten band verbonden voelen aan het geërfde en- rin hun hang naar het bloemrijke, het sierende- ment wordt bevredigd, dan bij een wellicht gelde- loonender werk, dat geestdoodend is en hun ver- ding niets zegt.
 erklaart de landbouwende staat, naast dit eer- waardig conservatisme, dit gevoelsargument en- kunstsentiment, waarom er nog zooveel bleef- aan, op den duur zal toch de bestaansgrond van- oude uitingswijzen hoe langer hoe meer door ver- derde maatschappelijke vormen, door westerscher- rëntieerde wijze van leven, worden aangetast en- is niet denkbaar, dat niet de ene werkwijze na- ander zal verdwijnen, indien geen aandacht- rdt gegeven aan de verzorging van dit waarlijk- geringe ideëele bezit.
 is geen overdreven eisch, wanneer er wordt- raagd, dat de Regeering, die zooveel doet voor- derwijs- op ander gebied, althans één centraie- ool, één centrum stichte, waar het hier bedoelde- ng wordt verzorgd.
 oodig is het, dat aan de volksbegaafdheid de- egenheid worde gegeven, zich te blijven uiten, ook- de nieuwe tijd andere eischen zal stellen, die de- te uitingswijzen gaandeweg haar bestaansmoge- heid doen verliezen.
 er is noodig voorlichting, die de gebreken, welke- aan de huidige productie kleven, kan onderken- en opvangen; organisatie van afzet, naar bin- en naar buiten, en controle, die kwaliteit- arborgt.
 er is noodig oordeel; oordeel en inzicht om bij de- anderde eischen, die de samenleving stelt, de- te elementen in vorm, sier en techniek te- pecteren en toch nieuwere hulpmiddelen te ge- liken, nieuwere toepassingen te zoeken voor uitin- gen, voor welke oude vormen geen reden meer be- at. Dat zal geen bedenksel moeten zijn van- and, die wilens zich daartoe zet, doch de vanzelf- ekende uiting van een komend geslacht uit een- ge, welks opvoeding niet, als daar in de laatste- eeuwen, artistiek en cultureel is verwaarloosd.
 er is bovenal leiding noodig, liefdevolle, begrij- pende en bekwame leiding, om de zoo uiterst moei- ligen taak, die daar ligt: het vormen, het organisee- van de inheemsche krachten, tot een goed einde- te brengen.
 want deze leiding zal niet tot taak hebben om de- staande kunstuitingen naar westerschen trant om- te vormen, zooals sommigen in soms bijna opzette- lijk misverstand wel beweren, doch om aan- de techniek, het onderwijs en de maatschappij de- diensten te kunnen leveren, die er noodig zijn om- de gemeenschap, ook naar den kunstzinnigen kant,- vanwichtig uit te bouwen, en zoo de voorwaarde te- scheppen, waaruit kunst van eigen tijd harmo- nisch kan ontstaan.
 kan bedenkelijk schuddende hoofden heeft het- tenover het hier besproken vraagstuk niet ont- ken, de rol van nurksche cynicus tegenover de- staande moeilijkheden was veelal de meest dank-

bare. Het leek wel of men die lastige begaafdheid, waarmee men geen raad wist, liefst zoo spoedig mogelijk dood wilde hebben.
 En inderdaad is het vraagstuk niet eenvoudig, omdat de leiding, die hier zoo dringend noodig is, zoo moeilijk kan worden verkregen.
 Indonesisch zal de leiding ter plaatse veelal moeten zijn, maar de kinderen van het land, als regel ervoor noodig, zullen westersch moeten worden gevormd. Breed en begrijpend westersch, breed genoeg om tegenover het oude eerbiedig te staan, en wetend en begrijpend genoeg om ontwikkeling mogelijk te maken, technisch en artistiek.
 Niet in een handomdraaien zal dat kunnen gaan, maar geleidelijk en zonder haasten, zooals past tegenover een cultuur van eeuwen, waarvan men vertrouwt, dat zij nog eeuwen voor zich heeft.
 Thans geschiedt er reeds het een en ander in de richting van de nijverheid, men vertelt van westersche leeraren in het weven, die ginds het weven gaan onderwijzen, het weven met de hand van huishoudgoed, van handdoeken, die gecompliceerde machines hier automatisch in minder dan geen tijd en voor luttele centen kunnen maken, die dat gaan onderwijzen aan een volk, welker textiele sierkunstproducten hier soms bijna met goud worden opgewogen, stukken, die met honderde guldens worden betaald, omdat zij niet lijken op het machineproduct, omdat zij de uiting zijn van een geheel, voor sierende kunst bijzonder begaafd volk, in vormen, door eeuwen van overlevering vervolmaakt.
 Het is niet om bitter te zijn, dat dit hier wordt gezegd, ook niet, omdat het zoo eenvoudig is om een recept te geven tegen het misverstand, dat in deze zoo welig tiert, maar het lijkt toch niet misplaatst om thans hier, nu Boeatan vijfentwintig jaar lang zoo goed als het kon, deze belangen heeft voorgestaan, vijfentwintig jaar lang geduldig heeft gewacht, aan de Regeering een vraag te stellen.
 De vraag, die Boeatan zich meent te mogen veroorloven, is deze:
 Kan de Regeering, die zooveel doet voor het onderwijs van de landskinderen in het groote deel van ons Rijk in Zuid-Azië, niet doen, wat elke beschaafde staat doet, d.i.: zorgen, dat er in het land, i.c. Indië, althans één enkele school is voor de opleiding van allen, die betrokken zullen zijn bij vakken, waarin vorm en kleur, stijl en sier, van betekenis zijn; voor allen, die leiding zullen hebben te geven op het terrein der oude volksbegaafdheid en voor het mobiel maken van de groote waarde, die er schuilt in den onmiskenbaren aanleg van zoovele kinderen des land voor alles, waarbij vaardigheid van hand van belang is; een school, waar zij bevrediging kunnen vinden, wier aard en aanleg in deze richting gaan en die, door gebrek aan vorming naar dien aard, gevaar loopen eene harmonische ontwikkeling te missen?
 Gevraagd wordt een school, die tevens zal zijn een centraal instituut, dat artistiek en technisch raad en leiding kan geven aan allen, die kunst willen beoefenen of die in kunst belang stellen, een school, die middellijk ook invloed zal moeten hebben op het geheele onderwijs, door het vormen van leerkrachten, een instituut, dat het bewijs zal moeten leveren, dat de overneming van de bestuurs- taak door het Gouvernement uit de handen van de Landsgrootten, die in vele opzichten zegenrijk werkt, op het gebied der verzorging van het cultureele, van de kunsten, die onder het eigen bestuur bloeiden, voor deze laatste belangen niet worde tot een ramp.
 Het werk, dat Boeatan verricht, ging gedurende het verslagjaar op de gewone wijze door, met een stijging, die zoowel tot uiting kwam in den omzet en de daaruit voortvloeiende baten, als in de winst op het restaurant. Mede door de toewijding van de dames van het propaganda-comité, bedroegen deze baten pl.m. f 12.000.— totaal.
 De belangrijkste gebeurtenis op tentoonstellings- gebied, buiten de muren van Boeatan, was haar deelneming aan de Koloniale tentoonstelling, de I.T.A., te Arnhem gehouden, van 11 Juni tot 28 Juli. De inzending van Boeatan daar trok veel aandacht, zij werd ook in de buitenlandsche pers met waardeering besproken en had een bevredigend verkoopsucces. De omzet bedroeg ongeveer f 5400.—, meest aan kleinere voorwerpen.
 Binnen de muren in de Heulstraat was het de receptie, die op 3 Augustus, den dag, waarop voor 25 jaar de Koninklijke bewilliging werd verkregen,

KUNST en ONTSPANNING

ZOEKT U een vertrouwd adres voor Gramophones, platen of muziekinstrumenten?

Wij hebben de grootste sortering van alle bekende merken. 5802

„MUZIEK-SMITH”
 NIEUWSTRAAT 25, bij de Vlamingsstr.
 DEN HAAG - TELEFOON 12883
 Fabrik van Muziekinstrumenten
 EN GROS — EXPORT
 Leverancier der Leden „Oost en West”

Pour apprendre à danser vite et bien adressez-vous à

L'Académie de Danses et Maintien
ROCCO DUBOIS

de toonaangevende dansleeraren v. d. betere kringen
 34 J.-P.-Coenstraat - Den Haag - Telefoon 71909
 Privé-lesSEN en Besloten Clubs voor elken leeftijD.

Van onze Adverteerders

„Zuid Laren, een der mooiste dorpen in den zoo rijk met natuurschoon bedeelden „Kop van Drenthe”, de parel op den Hondsrug met in de onmiddellijke nabijheid bosch, beide en water.”

Bovenstaande kunt u lezen in de vele autobussen die u van Groningen en Vries-Zuidlaren brengen naar het oudste en tevens modernste Hotel van Ess te Zuidlaren, gelegen in de directe nabijheid van groote bosschen, onmetelijke Drentsche heide en Zuidlaarder Meer, terwijl het voor de gasten een bijzonder genot is te mogen wandelen in het park van de Havezathe „Laarwoud”.

Het is naar aanleiding van het tijdelijk verblijf van eenige leden van „Oost en West” in Hotel van Ess, die vol lof waren over hunne bevinding, dat ook wij aldaar een kijkje namen.

Reeds bij het binnentreden vielt het ons op, dat de entree en ontvangzalen een zéér prettigen indruk maakten, mede door haar buitengewone properheid en frisheid.

Een bijzondere attractie, die een bezienswaardigheid op zichzelf is en niet alléén in Nederland, doch zelfs ver over de grenzen bekend is, is de zéér oude schouw; zie foto hieronder.

Het Hotel beschikt over 12 Kamers, badkamer enz., terwijl Sportterrein, Renbaan, Stalling, Garages, Speeltuin, donkere kamer niet ontbreken.

Een belangrijk iets is natuurlijk de prijs van logies enz.; wij meenen hier te kunnen volstaan met mede te deelen, dat deze méér dan billijk is, terwijl voor kinderen een belangrijke reductie wordt toegestaan; vanzelfsprekend is de Directie van Hotel van Ess gaarne bereid, op aanvraag prijsopgave te verstrekken. Rest ons nog te vermelden, dat dit Hotel in een buitengewoon gezonde streek ligt, die zoowel 's Zomers als 's Winters een bezoek alleszins waard is; vandaar dat Hotel van Ess het géhééle jaar is geopend.

A. V. BAUS - ACCOUNTANT

Wilhelminastraat 44 - Den Haag - Tel. 73049

Belast zich met het beheer van vermogens. Uitvoering van uiterste wilsbeschikking. Bewindvoering van en toezicht op zaken.

ARNHEM en OMSTREKEN

N.V. Linnenmagazijn „t Spinnewiel”

G. H. MEIJER

ARNHEM, Koningstr. 79, Tel. 26077
NIJMEGEN, Betouwstr. 1, Tel. 2459

Tricotgoederen - Huishoudgoederen
Tafelgoederen - Huwelijksuitzettingen
Baby-uitzettingen 5828

INDISCHE UITRUSTINGEN

Hotel-Café-Rest. DE WATERBERG

(OPENLUCHTMUSEUM)

5606

Iederen Zondag Thé Dansant

SCHELMSCHIEWEG 17 :: TELEF. 2030.
ARNHEM - EINDPUNT LIJN 5 - J. B. PRIMUS

Piano's - Vleugels - Autopiano's - Harmoniums
ook gebouwd voor de Tropen - Vraagt Offerte

G. A. J. VAN KALMTHOUT
BISSCHOP HAMERSTRAAT 3 - TELEF. 1562
NIJMEGEN 5439

PENSION PARCOORD, Apeldoornsche str. 14, ARNHEM
Prachtige kamers - prima keuken - matige prijzen!
G. A. S. LINTHOUT.

J. VAN WOERDEN

ROGGESTR. 42 - Int. Tel. 367 - ARNHEM 5639

SPECIAAL ADRES voor PRIMA ROOMBOTER en
Fijne HOLLANDSCHE KAASSOORTEN zoowel jong,
beleggen als oud - En gros - En detail

Zee- en Riviervischhandel L. WIGGERS

Wielakkerstr 31, Arnhem, Tel. 450, Oppericht 1823.

Uitsluitend eerste kwaliteit **VERSCHER**
GEROOKTE, GEDROOGDE EN
GEZOUTEN VISCHWAREN
AANBEVOLEN VOOR OOST EN WEST

SCHEVENINGEN HOTEL BRISTOL TELEF. 52355

GEV. DEYNOOTPL. H. BADHUISWEG 1

VIS A VIS KURHAUS

HET GEHEELE JAAR GEOPEND

5777

CENTRALE VERWARMING - BADKAMERS - STROOMEND WATER - GERENOMMEERDE KEUKEN
CAFE MET SCHITTEREND TERRAS :: 1A DUITSCHE BIEREN

werd gehouden, en die door veel belangstelling, zich uitende in bezoek, bloemen en schriftelijke gelukwensen, het bewijs leverde, dat het streven van Boeatan wordt gewaardeerd. Ook in de pers kwam dit tot uiting.

Daar de termijn, waarvoor de Koninklijke bewilliging was verkregen, bij het jubileum zou verstrijken, werd het verzoek gedaan om den bestaansduur van Boeatan te verlengen. Bij Koninklijk besluit van 14 Augustus 1928 No. 23 werd de bewilliging verkregen, dat „de vennootschap zal eindigen op 31 Augustus 1953, tenzij de algemeene vergadering besluit haar na dien datum te verlengen, alles behoudens Koninklijke bewilliging, indien vereischt”.

Het Internationale Congres voor Volkskunst, dat van 7-14 October te Praag is gehouden, werd door de presidente van Boeatan bijgewoond, als gedelegeerde van het Ministerie van Koloniën, buiten bezwaar van den Lande. Het voornemen om daar schoone voorbeelden van Indische volkskunst te vertoonen, kon niet tot uitvoering komen, bij gebrek aan tentoonstellingsgelegenheid. Wel kon het N.-I. Verbond van Jongeren Organisaties met een vertooning van Javaansche dansen daar een welverdiend succes behalen en werden ook voor Boeatan internationale banden aangeknoopt.

Op 27 October werden in de „Seinpost” een middag- en avondfeest gegeven, waartoe daarvoor afgestempelde loten in de goederen-loterij van Boeatan toegang gaven. Het Departement van Onderwijs had daarvoor de beschikking willen geven over de door den heer W. Mullens vervaardigde Regeeringsfilms van Bali, den Bromo en het desaleven te Wonosobo, waarbij de heer Jansen, oud-Inspecteur van het Inlandsch Onderwijs, toelichting gaf. Verder bezorgde de medewerking van de verenigingen Eurasia (krontjong en angkloeng), Nivio (wajang wong met gamelan), Indisch club (krontjong en Hawaian-muziek) en van de dames Mia Aarwen en Aleida Roelofsen (tooneel), Leonie van Noorden (zang) en Micky de Meyier (dans) mede een groot succes. De uitvoering werd verreed door de tegenwoordigheid van Prins Hendrik, van den Minister van Koloniën en mevrouw Koningsberger, den Burgemeester en mevr. Patijn en vele andere autoriteiten.

Een woord van dank komt, behalve aan de medewerkers, nog in het bijzonder toe aan mevrouw S. van Lier-Enthoven, die het feest organiseerde.

Op verschillende plaatsen werkte Boeatan ook nu weer mee om de Indische kunst te propageeren. In het begin van het jaar hield de presidente te Utrecht een voordracht over Indonesische kunstnijverheid te midden van een kleine expositie van weefsels en andere voorwerpen.

Daarna hield mevrouw van Beresteyn een dergelijke voordracht met demonstratie van voorwerpen, te Apeldoorn en in December arrangeerde zij een kleine expositie, speciaal van batiks, te Haarlem, bij een lezing, door den heer Noto Soeroto gehouden.

In September hielp Boeatan de firma Liberty alhier bij het organiseren van een tentoonstelling van Indische weefsels, waarbij de presidente voorlichtingen gaf. Ook voor de leerlingen der „Koloniaale School voor Meisjes en Vrouwen” hield zij voordrachten met lichtbeelden.

In 1928 werd Boeatan wederom bezocht door bekende Indiërs, ambtenaren, regenten en andere vooraanstaande personen. Verschillende van hen zaten aan bij Indische maaltijden, door Boeatan aangeboden en waaraan telkens ook werd deelgenomen door Indonesische studenten. Het bestuur vertrouwt, dat de daar gelegde banden ten goede zullen komen aan de Indische kunstnijverheid.

Een woord van dank dient te worden gewijd aan hen, die daarginds, in Indië, zich moeite hebben getroost, om ook in het afgelopen jaar Boeatan weer te voorzien van voorwerpen. Zonder die hulp zou het in vele gevallen niet mogelijk zijn geweest de collectie in hare Toonkamers zoo veelzijdig, uit alle landstreken, op peil te houden.

Ook aan allen, die Boeatan hier steunden, door medewerking en hulp, aan de dames, die het restaurant verzorgden, aan de dames en heeren, die op de tentoonstelling te Arnhem medewerkten om de inzending van Boeatan te doen slagen, aan hen ook, die ter gelegenheid van het jubilee van hun belangstelling deden blijken, aan de medewerkers van den kunstavond en aan de Pers zij een woord van dank gewijd.

Het jaar liep onder gunstige voorteekenen ten einde, en het zal, na hetgeen hierboven gezegd is, duidelijk zijn, dat de Raad van Beheer hier mede voldoende en zinsnede herhaalt uit de Memorien van Antwoord van den Minister van Koloniën op het Voorloopig Verslag over de Indische Begroeting, luidende:

„De Minister verklaart zich bereid om mede de Indische Regeering overleg te plegen over de mogelijkheid om te komen tot uitbreiding van de bemoeienis met de inlandsche kunstnijverheid.

„Het denkbeeld van de stichting van een Centraal Instituut tot bescherming der kunstnijverheid zal daarbij in overweging worden genomen.”

Boeatan is dankbaar voor dit voorloopig resultaat, doch groter zal de vreugde zijn, als de zoo lang beoogde en zoo vaak genoemde instelling werkelijk tot stand is gekomen.

Nadat de presidente, onder levendige instemming der vergadering, dank had betuigd voor het uitmuntende verslag, dat, naar zij hoopte, op ruime schaal zal worden verspreid om het streven van Boeatan ten goede te komen, lichtte de penningmeester, de heer A. J. Vincent, de hieronder volgende financieele verantwoording toe, welke door de verificatie-commissie accoord was bevonden en werd deze door de vergadering goedgekeurd.

WINST- EN VERLIESREKENING 1928.

Debet.	
Nieuwbouw	f 1506.13
Rente en koersverschil	„ 36.19
Winst en verlies goederen	„ 7991.60
	f 9533.92
Credit.	
Assurantie	f 120.20
Advertenties en reclame	„ 162.47
Belastingen	„ 342.95
Huishuur	„ 2200.40
Inventaris	„ 121.60
Kantoorbehoeften	„ 98.97
Onkosten-rekening	„ 1426.70
Onderhoud Toonkamers	„ 140.99
Porti en telegrammen	„ 145.87
Salarissen	„ 2603.39
Telefoon	„ 168.70
Tentoonstellingen en feesten	„ 191.42
Verlichting en verwarming	„ 349.55
	f 8073.01
Afschrijving goederen	„ 1460.91
	f 9533.92

BALANS 1928.

Aandeelen in portefeuille	f 14600.—
Debiteuren	„ 3991.01
Deposito Nederl. Handel Mij.	„ 3187.07
Goederen in magazijn	„ 18598.70
In kas directrice	„ 127.65
Deposito Scheurleer en Zn.	„ 289.27
Inventaris	„ 1.—
	f 40794.70
Crediteuren (inclus Rest-bedrijf) ...	f 10794.70
Kapitaal	„ 30000.—
	f 40794.70

Den Haag, 1 Januari 1929.

Namens den Raad van Beheer:
w.g. G. VAN BERESTEIJN-Tromp,
President.

A. VINCENT, Penningmeester.
Goedgekeurd en in orde bevonden
door de Verificatie-Commissie:

w.g. W. Booms.
K. H. H. van Bennekom.
F. H. A. van der Brugh.

Bovengenoemde Verificatie-commissie richtte het volgende schrijven tot den Raad van Beheer van Boeatan:

„Wij hebben het genoegen u mede te deelen, dat

ALLE Wijnen, Gedistilleerd en Limonade van

zijn voorhanden bij de navolgende firma's:

DEN HAAG: N.V. DUYNSTEE's Wijnhandel, Spui 250, N.V. ENGELS' Wijnhandel, Suezkade 48, HENRI VLEK, Hoofdkantoor, Herderstraat 24, HENRI VLEK, Filiaal Goudenregenstraat 206, N.V. VLEK's Wijnhandel, Theresiastraat 88, 5757	Telefoon 16413
Telefoon 32694
Telefoon 10839
Telefoon 38044
Telefoon 70100
Telefoon 18755
Telefoon 51962
Telefoon 78171
RIJSWIJK: Wijnhandel LEEUWENDAAL, Oranjelaan 4,	
SCHEVENINGEN: HENRI VLEK, Filiaal Pansierstraat 33,	
VOORBURG: Wijnhandel v. d. KRUK, Willemstraat,	

de jaarrekening over 1928 hebben nagezien en goed bevonden.

De penningmeester deelde ons mede, dat naar de meening eenige posten, die op de Onkostenrekening zijn geboekt, feitelijk op andere rekeningen moesten worden overgebracht, t.w.:

- Fracht zendingen f 139.70
- Verzending zilver en goud „ 136.30
- Laak- en werklon mevr. Thieme ... „ 113.40

Onder Goederen Eigen Rekening thuis behooren de post Reis- en verblijfkosten ad f 276.—, die het hoofd Feesten en tentoonstellingen betreffen.

Wij zijn het met den penningmeester volkomen eens en zou daardoor de Onkostenrekening groot f 26.70, feitelijk met f 665.40 verminderd moeten worden. Aangezien de boeken evenwel reeds afgeleverd zijn, kunnen wij ons vereenigen met het voorstel van den penningmeester om de Onkostenrekening van f 1426.70 onveranderd te laten.

De, volgens de statuten van Boeatan telken jare naar geheel aftredende Raad van Beheer werd geacclamatie herkozen.

Hij de rondvraag dringt de heer Vincent er op aan, een percentage van de inkomsten van het rijst- en thee-bedrijf voortaan in een reservefonds te storten, waartoe in een vorige vergadering besloten werd. Hij acht dit noodig, omdat de stock van f 20.000 te hoog is aangegeven en tegen kwade tijden.

Besloten wordt de bepaling van het percentage van het bestuur over te laten.

De presidentie deelde nog mee, dat mej. J. Kuyser op zaterdag 19 dezer als directrice in Boeatan's dienst tradt, waarna, niets meer aan de orde zijnde, de vergadering gesloten werd.

Verbetering.

Aan het eind der vóórlaatste alinea dezer rubriek verleden week een zinstorende drukfout ingesproken. In stede van het woord „grondbewerking“ moet men: *grondstof-bewerking*.

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Mentale wapening.

Verschenen is het afdeeliningsverslag der algemeene beschouwingen in den Volksraad (Bat. Nwsbl. 10 en 12/7, 2de bl.) en de Memorie van Antwoord, inzake de algemeene beschouwingen (De Ind. 11 t/m 13/7). De overvloed van politieke beschouwingen is een der voornaamste oorzaken van het gebrek aan contact tusschen Volksraad en publieke opinie; zij stellen reeds naar den omvang van het te hoge eischen aan het publiek. Het Bat. Nwsbl. (10/7) weet, dat het talrijke lezers niet onbekend ontriefen, wanneer het blad de gedachtenwisseling tusschen Regeering en Volksraad tot het uiterste beperkte of geheel supprimeerde. Aan die politieke apathie wenscht het B.N. niet tegemoet te komen in een tijdsgewricht, dat het dringend noodig is zich rekenschap te geven van de inzichten en plannen der Regeering en de houding van de politieke groepen daartegenover. Sedert de Volksraad wetgevendende arbeid is gaan verrichten, heeft hij met de Regeering over het bestel, waaronder wij in Indië leven, en naarmate dit meer een naar veler meening gevaarlijke richting wordt gedreven, wordt het noodzakelijker zich op te maken en zo hoog te stellen..... en zoo noodig zich te verweren, opdat niet voor de Europeesche groep in Ned-Indië in vervulling ga het woord: *bij U, onder U..... en zonder U*. Wat in het huidig tijdsgewricht een groot deel der Europeesche gemeenschap ontbreekt is: *mentale wapening*, en dat dit gebrek zich althans van een gemis op dit punt bewust wordt, getuigt de oprichting en snelle groei van de *Vaderlandsche Club*. Zij is in ieder geval een bewijs van beweging en actie, misschien aanvankelijk alleen tot *verweer*; wil zij duurzaam succes hebben, dan zeker oock tot *opbouw en instandhouding* van wat anderen trachten neer te halen. Dus: *politieke organisatie*. Niemand kan zich thans meer de weelde veroorloven van het standpunt, dat de zaken van het land zijn zaken niet zijn. Zij zijn het wel, en zij worden het hoe langer hoe meer; ook voor den „trekker“, niet minder dan voor den

„blijver“. Aan de mentale wapening van de Europeesche bevolking van Indië zal het B.N. dus het zijne blijven doen.

Actie en reactie.

De leden van den Volksraad, die constateerden, dat de houding der Europeesche bevolkingsgroep — waarbij men bijvoorbeeld dacht aan „de *Vaderlandsche Club*“ of aan uitingen in de *Europeesche Pers* — verzet van Inheemsche zijde uitlokt, meent de Regeering in haar M. v. A. (Soer. Hbl. 12/7) op het volgende te mogen wijzen: In elk land, bevoord door verschillende nationaliteiten, heeft een versterkte uiting van nationaal gevoel bij de eene groep, als regel, een overeenkomstige versterking van het nationalisme bij een andere ten gevolge. Dat te midden van de opleving van Javaansch, Soendaneesch, Maleisch, Ambonsch, Minahassisch, Indonesisch, Chineesch, Arabisch en ander nationalisme, alleen het *Nederlandsch* nationalisme ten achter blijven zou, kon alleen worden verwacht door hen, die zich van de *in alle wereldeelen werkzame kracht van den Nederlandschen stam een hoogst onvolkomen voorstelling hadden gevormd*. Bij zulk een allerwegen werkende opleving van nationalisme ziet men natuurlijk enerzijds scheiding en strijd, anderzijds vriendschap en samengaan, met allerlei nuances daartusschen. Met de leden, welke zich in dien zin uitspraken, betreurt de Regeering het, wanneer die strijd vaak zeer fel wordt gevoerd. Mocht die felheid te groot worden, dan zouden middelen tot tempering moeten worden beraamd. Maar, ook hier, is zelftempering en zelfbeheersching van zoo groote vormende waarde, dat de gelegenheid daartoe eerst ruim dient te worden opengesteld. Bovendien ziet men niet voorbij, dat, op een vrijheid in woord en geschrift, als waarop van Inheemsche zijde sterk wordt aangedrongen, toch zeker ook van Europeesche zijde aanspraak mag worden gemaakt. Wie zich, aan eerstbedoelden kant, mocht beklagen over wat men in dit verband *reactie* noemt, bedenke wel, hoe een verschijnsel als dat der „*Vaderlandsche Club*“ inderdaad deels een reactie is op..... den *toon in Inlandsche vergaderingen en couranten*. Elke reactie slaat — evenals trouwens blijktbaar menige actie — wel eens te ver uit. Dit is welhaast een natuurlijk verschijnsel, dat niet door verheuging der felheid aan andere zijde, maar door wederzijdsche redelijkheid en door oprechte pogingen om elkaar, liefst in persoonlijk contact, te verstaan, eerst op den duur, althans ten deele, kan worden beheerscht. De Regeering ontveinst zich niet, dat in de komende jaren de *onderlinge critiek* tusschen de nationale groepen in Indië menige moeilijkheid opleveren zal. Maar mogelijk voordeel ziet Zij daarin oock: Het helder belichten van de strevingen en doelstellingen der onderscheidene volksgroepen, alsmede van het peil der publieke moraal.

De onveiligheid in de cultures (vervolg).

De *Deli Crt.* geeft een Verslag van het gesprokene op „De Groote Dag“ (16/7), een dag van rouw en protest van 2100 planters, naar aanleiding van den *moord op Parnabolan*, zoomede het Verslag van de *zitting van den Landraad* (17 t/m 20/7). Aan het slot van de zitting vroeg de djaksa aan den dader: „Was het paboet om op de overwegingen, die je hebt aangevoerd, mevrouw Landzaat te vermoorden? Voel je je schuldig?“ „Neen“, antwoordde beklagde; hij zeide „senang“ te zijn en was van meening dat alle drie (de heele familie Landzaat) schuldig zijn. Volgens bekl. is de fout van den heer Landzaat geweest, dat hij de zaak van beklagde's vrouw niet wilde regelen, hem geen lichter werk heeft gegeven en hem oock gescholden heeft. Niemand heeft hem tot den moord aangespoord. Op de vraag van den president: „Waarom heb je Oedji niet vermoord, die toch je vrouw weg had gehaald, en wel mevrouw Landzaat, die aan alles onschuldig was?“ zeide bekl. dat Oedji rijker was dan hij en daarom kon hij het zich wel voorstellen, dat Nesti naar Oedji is gegaan. Op de vraag: „Waarom heb je mijnheer Landzaat zelf niet vermoord?“, antwoordde bekl. dat ze allemaal schuld hadden. Hij dacht, dat als hij mevrouw vermoordde, mijnheer Landzaat wel kwaad op hem zou worden, en dan kon hij hem oock vermoorden. Ten slotte vroeg de voorzitter: „Is het onder de Bantammers niet een soort gewoonte om iemand te treffen in iets wat hem dierbaar is? Dus bijv. *niet den persoon zelf te vermoorden, maar wraak te nemen door dat een familielid te doen*? Heb je mijnheer Landzaat in zijn vrouw willen treffen?“

Matematische, persoonlijk ausgearbeitete Lebens-, Jahres-, Geschäfts-, Spekulation-HOROSKOPE

HABEN NUR FÜR IHNEN GROSSEN WERT! Unkostenvergütung von f 0.50. Ueberzeugt Ihnen von meinen Fähigkeiten: Geburtsdatum angeben. Ausarbeitung in Holländisch und Deutsch. 5796 E. A. P. DZUR, Scheveningen, Postbox no. 22. CONSULTE BITTE ANMELDEN TEL. Nr. 55311.

VLEESCHHOUWERIJ EN SPEKSLAGERIJ

E. VAN STRAALEN

Uitsluitend eerste kwaliteit vleesch 5708 Spec. in fijne worst en vleeschwaren Per stuk en machinaal gesneden

Theresiastraat 325 (hoek Cornelis-Houtmanstraat) Telefoon 71836 — DEN HAAG — Telefoon 71836

REPARATIES AAN BONTMANTELS

tegen uiterst billijke prijzen 5791

OPPERSEN EN ONTVLEKKEN à f 1.25

van Dames- en Heeren-Costuums, Overjassen, enz. STOOMEN - VERVEN - KEEREN - REPAREEREN

ESCO WILGSTRAT 44 TEL. 32155 - DEN HAAG

MOLENSTRAAT 67, DEN HAAG TEL. 13597 5818

GRONINGEN

Linnenmagazijn „T SPINNEWIEL“

L. VAN POPPEL

OUDE BOTERINGESTRAAT 14 GRONINGEN - TELEFOON 3576

Speciaal adres voor: 5827 Huwelijks- en Luiermanduitsetten

INDISCHE UITRUSTINGEN

WONINGINRICHTING JAC. DE VRIES

O. EBBINGESTRAAT 34 - TEL. 3740

GRONINGEN 5821

SMAAKVOLLE MODERNE MEUBELEN COMPLETE INSTALLATIES TAPIJTEN - GORDIJNEN - LINOLEUM

GEERSINGA & POSTEMA

TIMMERLIEDEN EN AANNEMERS

SCHUITENDIEP 28b en 28a :: TELEPHOON 2462

GRONINGEN 5820

Bevelen zich beleefd aan voor alle voorkomende werkzaamheden

Maison „Nelly” - Scheveningen
 Neptunusstraat 146 (bij Parklaan) - Tel. 52747
DAMES KAPSALON
 GROOTE SORTEERING IN DIVERSE PARFUMS

G. J. R. v. d. GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

Nadat de heer Lijnkamp deze vraag nog eens herhaald had, zeide beklagde: „Betoel!”

De *Sum. Post* (20/7 „Schiotoefeningen”) acht het zeer gewenscht, dat de *dames in Indië* de handigheid hebben om met een vuurwapen om te gaan. Hoevele honderdtallen jonge vrouwen en meisjes komen jaarlijks niet naar Indië om na korten tijd op afgelegen plaatsen, verstoken van alle politieonele of andere directe hulp, dagen lang alleen door te brengen. Wat eene geruststelling, indien zij dan, behalve goed dansen, tennissen en zwemen, ook met een betrouwbaar vuurwapen kunnen omgaan. Door een vraag van het Eerste Kamerlid, den heer Hermans, aan den Minister, is er de aandacht op gevestigd, dat men blijkbaar in Holland hier en daar de dames aan schiotoefeningen laat deelnemen.

De *Deli Crt.* (19/7) wijst op het geval van Parnabolan, waar een assistent een revolver droeg, zonder in staat te zijn het wapen te kunnen laden of de behandeling te kennen. Wil men een revolver dragen, dan dient men daarmee door oefening volkomen vertrouwd te zijn. Zoo niet, dan levert een dergelijk wapen een groot gevaar op. De oude militaire dienstrevolver is daarom beter geschikt dan het moderne repeteer-pistool. Twee maanden voor den moord op mevr. Landzaat vroeg een assistent ter S. O. K. voor zijn vrouw vergunning voor een revolver. Hij kreeg toen tot antwoord: „Vergunning voor het bezit van een vuurwapen voor uwe echtgenoot wordt niet verleend”. Daarover zal men thans wel anders denken, meent de D. C.

Wij verwijzen naar het *Soer. Hbl.* (12 en 13/7 „Deli'sche heksenketel”; 2 t/m. 10/7, 3de bl. „De poenale sanctie”, *Villanus*; 8 en 9/7, 3de bl. „De aanpassing van het B. B.”; 2 en 5/7, 3de bl. „Taak en positie van den Ass.-resident n. s.”), *De Loc.* (9/7 „Het Offer”; „Genève over den gedwongen Inheemschen arbeid”), het *Bat. Nwsbl.* (13/7 „Het Bewijs”; „Het smeekschrift der vrouwen”; 15/7 „Het smeekschrift in den Volksraad”) en de *Java-Bode* (12/7 „Nuttiger werk voor den Volkenbond” in Port. Timor).

Een Indische reddingsmedaille.

Het onopgesmukte verhaal van de Inlandsche getuigen voor den Landraad te Siantar, inzake de houding van de Inlandsche bedienden der familie Landzaat ter gelegenheid van den moord op 6 Juli, is voor de *Deli Crt.* (19/7) aanleiding om te vragen om instelling van een *Indische medaille voor menschevend hulpbetoon*. De kokki, die het kindje redde door de kamer af te sluiten, en haar man, de waterdrager, die den moed had den bruid met het bebloede mes, tegenstand te bieden, hebben een teeken van algemeene achting verdiend.

Verder brengt de D. C. in herinnering hoevele eenvoudige Inlanders er zijn, die onder dergelijke of overeenkomstige omstandigheden, voorbeelden hebben gegeven van grooten moed, hooge opvattingen van plicht en zeldzame trouw. Oud-resident Gonggrijp vertelde in zijn „Brieven van Opheffer” van een eenvoudigen Javaanschen tuinman, die bij een aanval van een dollen hond, het jonge Europeesche kindje van zijn meester hoog boven zijn hoofd hief en zich door het ondiep vleesch uit zijn beenen liet scheuren, totdat de vader van het kind zijn geweer had gehaald en het ondiep gedood had. Ook vertelde hij van een tuinman, die meer dan 20 jaren lang het eenzaam achtergebleven grafje van „Sinjo” op een stil binnenplaatsje, elke week met bloemen tooide en het keurig onderhield, in een trouwhartige herinnering aan het kleine wezentje, dat met hem in den tuin had gespeeld. Als men klaagt over verwording — zoo besluit de D. C. — dan dient men zich af te vragen of zulke daden daarop wel wijzen? Zou het niet een gevoel van voldoening geven als zulke daden, universeel van groote menschevheid, gehuldigd werden met een onderscheidingsteeken, gelijk voor alle bevolkingsgroepen, als teeken van menschevend hulpbetoon? Ziedaar een onderwerp voor unificatie.

De *Loc.* (8/7) meldt: Bij *Koninklijk Besluit* is een Javaanschen Infanterist der eerste klasse, als blijk van goedkeuring en tevredenheid, de bronzen *perepenning voor menschevend hulpbetoon* alsmede een loffelijk getuigschrift toegekend, wegens ten met levensgevaar verrichte redding van een Javaanschen sergeant, die door een tijger aangevallen werd te Soeroelangoen.

De nieuwe Voorzitter der Rechtsgeleerde Faculteit.

Aan prof. dr. R. A. Hoesein Djajadiningrat, hoogleeraar in de Maleische, Javaansche en Soendaneesche taal aan de Rechtshoogeschool te Batavia, is het voorzitterschap van de Rechtsgeleerde Faculteit overgedragen. Hij was de eerste hoogleeraar van Inheemschen bloede en is thans de eerste Inlandsche faculteitsvoorzitter (*Bat. Nwsbl.* 10/7). Prof. dr. Hoesein heeft in zijn jeugd de lagere school doorlopen te Serang en vervolgens te Weltevreden het Instituut Kok en Van Diggelen. In 1899 slaagde hij voor het Gymnasium Willem III, waar hij alle klassen doorliep als nummer een en ook slaagde als no. 1 voor het eind-examen. Als pupil van prof. dr. Snouck Hurgronje, werd hij naar Holland gestuurd om verder te studeeren. In 1905 kwam hij op de Universiteit te Leiden, waar hij de talenstudie koos, tezamen met den heer *Drs. Sosrokartono*. Na zijn candidaats verkreeg hij een gouden medaille voor zijn bijdrage over de Geschiedenis van Atjeh. Na zijn doctoraal deed hij uitgebreide onderzoekingen ter voorbereiding van zijn dissertatie: *Critische Beschouwingen over de Sadjarah Banten*. Zijn examens alsmede zijn promotie geschieden *cum laude*. Gedurende zijn studententijd werd hij gekozen tot lid van den senaat van het studentencorps (*questor*). In 1914 kwam hij in Indië terug en werd benoemd tot taalambtenaar ter beschikking van dr. Hazen. Daarna kreeg hij een regeeringsopdracht om naar de Gajoelanden te gaan ter voltooiing van het Gajoesch woordenboek. Nog verschillende andere opdrachten op taalkundig gebied werden door hem vervuld. Lange jaren werkte hij onder de adviseurs voor Inlandsche zaken; daarbij was hij als bestuurslid van het Bat. Genootschap dagelijks in het Museum werkzaam als verzamelaar van de geschriften enz. In 1924 werd hij benoemd tot professor aan de Rechtshoogeschool. Bij het jubileum van het K. B. G. W. werd hij benoemd tot ridder der orde van den Ned. Leeuw.

De *Loc.* schrijft over „Java's Oudheid, XI” (8/7, Dr. W. F. Stutterheim) en „De nieuwe gamelan in het Kol. Instituut” (11/7), het *Bat. Nwsbl.* over „Het N.-I. Juristencongres” (10, 11 en 12/7).

Tuinbouw in Indië.

In verband met de belangrijkheid van de vruchtencultuur voor Indië, verleent de Regeering daaraan haar steun door middel van tuinbouwvoorlichting (*De Loc.* 29/6, 1 en 10/7, blz. 36, 3 en 51). In verschillende streken zijn aanwinsten, dat onder den invloed van gunstige voorwaarden voor cultuur en afzet, het kweken van vruchten, groenten en ook van *sierplanten* als hoofdmiddel van bestaan bij Inlanders ingang heeft gevonden, en reeds van *tuinbouwbedrijven* gesproken mag worden. Dat is bijv. het geval met de kweekers op het Tenggergebirge, de koolplanters bij Wonosobo, bij Patjet (Tjandjoer) en op de Karoogvlakte, zoo ook in de djerokstreken bij Malang en Garoet, en met verschillende belangrijke vruchtentuintjes bij Batavia. De toestand, waarin de vruchtencultuur zich bevindt, doet eenigszins denken aan dien uit de Middeleeuwen in Europa. Het Dep. van Landbouw heeft thans op verschillende plaatsen de beschikking over gronden, waar stekken (*tjankokans*) van de bij de bevolking uitgezochte boomen worden uitgeplant. Ook worden in de vruchtenstreken tentoonstellingen gehouden. Een gedeelte van de tuinen van den voorlichtingsdienst is ingericht als kweektuin. In die kweektuinen wordt van de uitgezochte boomen *plantmateriaal* gekweekt, dat tegen geringen prijs verkocht wordt aan een ieder, die zulks verlangt. Iedere streek heeft echter, in verband met het klimaat en de grondsoort, zijn eigen vruchtboom. Pasoeroean heeft zijn mangga gadoeng, Bangil zijn mangga kopjor, terwijl in de Ommelanden van Batavia sawo's en ramboetans groeien, zooals men ze zelden ziet.

De *Loc.* (1/7) en de *Java-Bode* (16/7) vervolgen hunne reisbeschrijvingen uit „Nieuw-Guinea”.

II. UIT DE INHEEMSCH-EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

Een protest.

(De reis van Z.E. de Graeff).

S. B. schrijft in *Timboel* (Solo) als volgt: Daar we vermoeden dat het door ons in onzen open brief aan den G.-G. bekend gemaakte (zie Tim-

boel III, No. 8) van meer dan één zijde als onwaar is voorgesteld, wenschen we naar aanleiding van de a.s. reis van den Landvoogd nog het volgende mede te deelen:

Voor het aangekondigde bezoek van den G.-G. worden in een ons bekende streek niet alleen de paggers, huizen en erven langs de wegen, waarlangs de G.-G. zal rijden, onder pressie van het bestuur „mooi” gemaakt, maar óók de paggers diep in de desa. Sommige prijaji's beschouwen de a.s. aankomst van den Landvoogd namelijk als een door de Voorzienigheid geboden gelegenheid om hun persoonlijke kleinen wil door te drijven. Hantem kromo, mesti djalan; djangan sakoet, sorong sadja! De kleine man wordt weer het slachtoffer.

Nogmaals waarschuwen we met nadruk, daar de toestand in de desa's van de door ons bedoelde streek zoo in-treurig is. De gezinnen, wonende aan de groote wegen, zijn nog altijd beter af dan de stumperds aan de binnenwegen; en het „regisseeren der welvaart” beduidt voor hen economisch een relatief minder sterken druk dan voor die anderen.

Ook is in zeker onderdistrict, met het oog op het a.s. bezoek van den G.-G., sinds begin April een pasanggrahan in aanbouw, onder „medewerking” van 150 à 200 onbetaalde heerendienstplichtigen per dag. De menschen hebben thans reeds een maand gewerkt, zonder ooit ook zelfs maar een hapje rijst als belooning te hebben gekregen. 1)

Zoo gaat het beslist mis. Kromo is maar een mensch en lijdt derhalve, gelijk ieder ander, *honger* als hij niet te eten krijgt. Hij is even vatbaar voor menschevijke misère, ook heeft hij evenveel recht op de grondwettig verzekerde vrijheid als de verwaardste prijaji. De kleine man met zijn gezin is economisch veel te zwak om ook maar één dag onbetaalden arbeid te verdragen. Zijn verdienste van 35 cent per dag is maar krap voldoende voor één dag voeding der 4 à 5 menschen waaruit zijn gezin gewoonlijk bestaat. Een dag onbetaald werk beduidt dus onmiddellijk *honger*. Wat dus te zeggen van een dergelijke handelwijze van het bestuur?

Schrijver dezes beschikt over de volledige bewijzen dat de hogere Javaansche en Europeesche autoriteiten in de bedoelde streek volkomen bekend zijn met de afschuwelijke daad, honderden menschen onbetaald aan den arbeid te zetten en hen te laten komen van desa's die palen ver van de in aanbouw zijnde pasanggrahan verwijderd liggen.

In de door ons bedoelde streek bestaat een Regentschapsraad. Maar tot dusverre heeft die raad in zeven talen over deze zaak gezwegen. Daarom achten wij het onzen plicht den gemelden misstand te signaleren.

Wij *protesteeren* tegen zulk een beleid. De heerendiensten op Java *heeten* sinds lang afgeschaffd te zijn. Ook is ons door persoonlijk onderzoek bekend, hoe ontevreden de stemming van de betrokken arbeidende menschen is. Later, als ingevolge den thans door hen ondervonden druk de belastingpenningen niet op tijd binnenkomen, de erven onverzorgd en de paggers onnet zijn, dan heet het dat zij onwillig zijn. En dan mogen die menschen wéér een dag werk verliezen en de vrouwen en de kinderen mogen wéér een dag weinig of niets eten.

Wij vermoeden dat het provinciaal hoofd, Gouverneur Hardeman, van bovengesignaleerd onverdedigbaar beleid niet op de hoogte is. Anders zou hij, die als rechtvaardig mensch bekend staat, wel ingegrepen hebben. Ook zijn we van meening dat de G.-G. niet zonder hartzeer het te zijner eer gewrochte zal aanschouwen, waarop de vloek der bevolking rust.

De zaak dient onderzocht te worden, ter voorkoming van erger en van de herhaling van zulke willekeur.

Wij hebben geen namen genoemd, noch een precieze aanduiding van de streek gegeven. Onze kritiek is *niet* gericht tegen personen, maar tegen *zaken*. Maar met een beetje goeden wil zullen de hooggeplaatsten, wien het aangaat, de bedoelde streek wel vinden. Het „zoeken” naar de betrokken plaats zal ook nog een voordeel met zich brengen. Al zoekende zal men ongetwijfeld in vele andere onderdistricten, districten en regentschappen verwante, nog niet bekend geworden misstanden aantreffen.

Mochten de door ons gesignaleerde practijken echter *niet* gestuit worden en ongestoord voortgang vinden, dan zullen wij *niet* schromen alles nogmaals en dan met precieze aanduiding van plaatsen en personen te publiceeren.

Men begrijpe ons goed, wij bedoelen niet te dreigen. Alleen den machtige past dat. Maar ons geweten knaagde. Wij konden het niet aanzien dat vele bestuursambtenaren den kleinen man in hun ressort beschouwen als een soort kudde, net goed

1) Wij vermoeden dat Z.E. den Gouverneur-Generaal met belangstelling van deze mededeeling van onzen achten medewerker zal kennismaken.

Ook buiten dit land, te Genève b.v. zal ze ongetwijfeld de belangstelling vinden die ze verdient.

(Red. Timboel)

De Zendingsbode. Maandblad, Orgaan v. h. Centraal Comité v. d. Zending der Ind. Kerken. In het Juli-No.: Lezing over de Zending der Ind. Kerk in de Molukken, door L. Geerdink (overgen. uit het Maandblad v. Malang).

De Katholieke Missiën. In het Augustus-No. vangt Fr. T. S. V. D. aan met een artikel „De Hoogescholen in de Missielanden”. Voorts: Animisme of Geestengeloof op Timor, door P. J. Smit, P. V. D. Missionaris op Timor.

De Banier.

In het No. van 4 Juli: „Een Indische Troonrede”, waarin de wenschelijkheid van handhaving van dit gebruik betwist wordt.

De Indische Mercur.

In het No. van 7 Aug.: Het rubbervraagstuk. Voordracht, gehouden door den heer M. Sanders in het Kol. Instituut op 16 Juli 1929. Een Fransch oordeel over de Java-suikerindustrie, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. In dat van 12 Aug. vervolgt Prof. Dr. F. A. F. C. Went zijn reisbrieven III.

De Indische Post

van 6 Juli: Wat wij ditmaal in Indië zagen (op weg naar den Karakorum I), door Ph. C. Visser. In het No. van 13 d.a.v.: De blamage van Curaçao. Misleidende voorlichting over Indië, door J. B. R.; voorts de gebruikelijke rubrieken.

De Indische Verlofganger.

In het No. van 2 Aug. eene beschouwing over de tentoonstelling „Het Koloniale Boek”. In dit en in de Nos. van 9 en 16 bijdragen van S. Kalff. In dat van 16 Aug. bovendien: Een ramp op Curaçao (voor 150 jaren), door Fred. Oudschans Dentz.

Suriname.

De mail-editie van de te Georgetown, Britsch-Guiana, verschijnende „Daily Argosy” van 23 Mei — ons door een vriendelijke hand toegezonden — geeft een uitvoerig geschiedkundig overzicht van het onderzoek naar het voorkomen van petroleum in Britsch Guiana. Het interessante artikel eindigt met deze opmerking:

„The discovery of oil in commercial quantities locally then will be but another of those pranks which Nature often plays at the expense of scientists and of which we have already had two examples locally. Crude bauxite from the Demerara river first appeared in the city as road material, it being stated at that period as being of too low a commercial value to warrant the extraction of the mineral. The gold deposits of the colony — those of the North-West district, — too, were soon after their discovery ruled out by geologists as being little more than an outcrop from the more extensive and, at that time, more widely developed gold-mines of Venezuela.”

* * *

In het nummer van 18 Juli van hetzelfde blad het verslag van een vergadering te Georgetown over petroleum. De dikke koppen zeggen waar het over gaat:

„Developing the Oil Industry.

Protest Against Embargo on Capital.

Progress of the Colony Impeded.

Effort to Remove Restrictions.

Resolution by Representative Meeting.

Decision to Cable Colonial Office.

American Capital Available.”

Het verzet was gericht tegen het wettelijk voorschift „that any company registered must have 51 per cent of British capital”.

„When a company was compelled to have 51 per cent of British capital there was no free trade in the shares and consequently they could not sell them. There would be a restricted market.”

Een der sprekers merkte op:

„He very much feared there was more behind it than the British Navy. It was the old Conservative Government in England being controlled by the vast oil interests including the Persian and Royal Dutch Shell who desired to restrict the output of oil and were not in a hurry to tap the oil deposits in this colony, for, they said, as long as oil was there it would not spoil”.

In een redactioneel artikel in hetzelfde nummer lezen wij, na een beschouwing over den slechten financiële toestand van de kolonie:

„The result of all this has been that at the present time and with an apparent bright future looming ahead as a result of the almost assured oil potentialities of the colony, it has not been found possible to interest British capitalists in the ven-

ture, or to state the opinion which has also gained credence with a large proportion of responsible members of the community, the British oil investor does not find it in his own interests to assist in the development of local oil areas to the detriment of his present holdings elsewhere.”

* * *

„De Surinamer” van 18 Juli schrijft: „De „Daily Chronicle” bericht dat dezer dagen een petroleum-boormeester voor de W. I. Oil Company gaat boren aan de Corantijn.

Daaruit blijkt wederom, dat men in Demerara de oliezaak met heel wat meer spoed aanpakt dan bij ons het geval was.”

* * *

„De West” van 16 Juli bericht dat de heer Vingerhoets, onder wiens leiding de petroleum-boringen in Nickerie zullen plaats vinden, is aangekomen.

In het nummer van 19 Juli schrijft het blad, dat de expeditie Vingerhoets naar Nickerie is vertrokken. Van het voornemen om op het Papegaai-eiland in de Corantijn te boren was afgezien, omdat bij zekere vloedstanden het terrein, waar men zou boren, onder water liep. De boring zal plaats vinden in de onmiddellijke nabijheid van het eiland.

Met den heer Vingerhoets zullen samenwerken de boormeester Gronthoud en de onderboormeester Lupence Propping.

De opslag van den boortoren is een omvangrijk werk, waarmede zeker eenige maanden gemoeid zullen zijn. Daarna beginnen de eigenlijke boringen, die, als alles vlot gaat, in drie of vier maanden resultaat kunnen leveren.

Voor het boorwerk zijn ongeveer tachtig man noodig, die voor het merendeel in Nickerie zullen worden aangehuurd.

Tegelijk met den heer Vingerhoets is aangekomen de heer A. de Rooy als gedelegeerd commissaris van de Surinam Oil Company.

* * *

Onder het hoofd „Brazilianen op ons grondgebied” schrijft het blad „Suriname” van 26 Juli: „Onlangs deelde De West mede dat er berichten te Albina ontvangen waren dat Brazilianen zich in het Lawagebied op ons grondgebied hebben gevestigd.

Nader vernemen wij, dat dit bericht juist is. Deze burenen zijn evenwel geen indringers, zooals dit bericht zou vermoeden, doch leden van een wetenschappelijke expeditie, die met medeweten en goedvinden van ons bestuur in die streken onderzoekingen doen.

Aan de Indianen ter plaatse deelden zij o.a. mede, dat zij De Goeje, leider van de Tapanahony-expeditie, kennen.

Niet onwaarschijnlijk dat deze expeditie verband houdt met het verzoek van de Braziliaansche regering middels haar zaakgelastigde te Den Haag, aan de moederlandsche regering gedaan om de grens tusschen ons land en Brazilië vast te stellen.”

Opmerkelijk dat onze Regeering het niet de moeite waard heeft geacht van deze expeditie eenige mededeeling te doen, in verband met de Surinaamsche grenskwesties. (Zie ons nummer van 8 Aug.).

* * *

„De Nieuwe Stem” van 15 Juli schrijft: „Professor Dr. Melville Herskovits van de North Western University, Illinois, die reeds verleden jaar hier was ter bestudeering van de taal, zeden en gewoonten der Boschnegers, vertoefte thans weer in Suriname.

Prof. H. vertrok verleden week van zijne echtgenootte vergezeld, naar Ganzee.”

Wij vestigen de aandacht onzer lezers op een artikel van Prof. Herskovits in „De West-Indische Gids” van Januari 1929: „Preliminary report of an ethnological expedition to Suriname, 1928”.

* * *

Uit een artikel in „De Surinamer” van 21 Juli, onder het hoofd: „De geschiedenis van een avontuur” citeren wij het volgende:

„Gelijk bekend bleef het lijk van Oseisi [granman van de Aucaner Boschnegers], den voorganger van Amakti, 3 maanden boven aarde.”

„Amakti overleed 17 Maart en na heel wat geredeneer en gedwing zijdens het Gouvernement werd noodgedwongen het lijk begraven op... 1 Juni”.

Prof. Herskovits zal bij de Boschnegers nog heel wat Afrikaansch vinden.

Uit blz. 13 van het tweede deel van Willem Bosman's „Nauwkeurige beschrijving van de Guinese Goud-, Tand- en Slaviekust”, Amst. 1709 teekenden wij het volgende op:

„Een Koning of Overste onder de Negers, of die van een groot aanzien onder haer is geweest, latense somtyds wel een geheel jaar boven de aerde staen: en op dat den selven niet mogt verrotten en stinken, so leggen se het lichaam op een houten Rooster, over een klein smeulend vier, waer dat

het van langzamerhand uitdroogt: andere begraven den overleedenen in 't geheim wel in zijn Huis, doch maken de weereld wys, dat se hem op geseide manier bewaren, tot dat de tyd zal gekoomen zyn, om hem met Statie te mogen begraven”.

De reukorganen der Boschnegers schijnen er in Suriname niet op vooruitgegaan te zijn, want de stank hindert hen niet.

Of men deze gewoonte ooit zal kunnen uitroeien?

Curaçao.

De middelen.

Het eerste kwartaal 1929 geeft mooie cijfers. Alle middelen brachten niet minder dan bijna f 750.000 meer op dan in het overeenkomstige tijdvak van 1928. Twee ton hiervan komt op rekening der inkomsten van onderscheiden aard, het overige brachten de belastingen meer op. Wat deze laatste betreft, was de vermeerdering in hoofdzaak te danken aan: invoerrecht met f 409.333.—, f 145.000.— meer, overdrachtsbelasting f 7.500.— meer, grondbelasting f 47.000.— meer, gebruiksbelasting f 30.000.— meer, inkomstenbelasting met f 280.000 f 164.000.— meer, successiebelasting f 37.000.— meer. De nieuwe motorrijtuig-, motorboot- en rijwielbelasting bracht f 108.000 op. Alleen de accijns op gedistilleerd bleef f 5.000.— beneden het eerste kwartaal 1928.

Verder kwamen de ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in-, door- en uitvoer van goederen f 12.000.— boven het 1ste kw. 1928, de huur van opslagplaatsen f 8.500.—, postrechten f 12.000.—, radiodienst f 34.000.—, loodsgelden f 43.000.— (met f 192.663.—). De opbrengst van de watervoorzieningsdienst was f 19.788.—.

Uit den staat volgt weer eens duidelijk, dat het Departement van Financiën de kunst van ramen maar heel matig verstaat. Het 4 der raming is met niet minder dan f 730.000.— overtroffen, en dat terwijl verschillende inkomsten van onderscheiden aard, als uitvoerrecht met f 8.000.—, eenigszins beneden de raming zijn gebleven. De opbrengst der watervoorzieningsdienst was gemakshalve op memorie geraamd.

In de opgave van het 1/4 der raming voor 1929 van de belastingen zit een fout van f 250.000.— als verschil tusschen de telling en de totaal-opgave, die wij hier in ons vacantie-oord niet kunnen oplossen, maar als het waar is, dat de motorrijtuig enz. belasting nu reeds f 38.000.— boven de raming voor het heele jaar 1929 heeft opgebracht, is dat wel heel erg.

Politie.

Het commando over de troepen in Curaçao isgedurende de ziekte van den Kapitein A. F. Borren, opgedragen aan den 1ste(n?) Luitenant bij het garnizoen alhier A. P. J. Berger.

(De Cur. Crt.)

De havenwerken.

De havenwerken zijn in vollen gang. Aan de Oostzijde, ter hoogte van de Groote Werf, heeft men reeds een groot gedeelte weggebaggerd, terwijl men er thans bezig is met den bouw van een nieuwe kademuur. In afwachting van het gereed komen hiervan, om daarna met de baggerwerken door te gaan, is thans de baggermachine bezig bij den havenmond, met het wegbaggeren van den hoek aan de Oostzijde. Het werk trekt veel belangstelling. Het is ook zeer interessant te zien, wat een geweldige massa deze baggermachine, waarvan de schepel een capaciteit van 5 ton heeft, verzetten kan. Naar wij vernemen, zullen de werken in anderhalf jaar gereed zijn.

(A. d. C.)

Het beleid op 8 Juni 1929.

De Amigoe van 6 Juli l.l. meldt: „Volgens een telegram van de United Press, neemt de Regeering een houding aan overeenkomstig de houding van zekere pers in Holland, die het optreden van Z.E. den Gouverneur op Zaterdagavond 8 Juni l.l. becritiseert. Dit zou gebleken zijn uit een telegram dat Z.E. de Gouverneur dezer dagen van den Minister van Koloniën ontving. Zijne Exc. heeft op dit telegram van den Minister geantwoord, dat indien dit zoo is, hij zijn mandaat ter beschikking van den Minister stelt, echter onder de uitdrukkelijke voorwaarde, dat hem de gelegenheid worde gegeven om mondeling zijn beleid en houding tegen de ingebrachte beschuldiging te verdedigen.”

Wij weten niet, hoe het aanbod van zijn mandaat door den gouverneur in de wereld gekomen is, maar anders dan de United Press hebben wij den indruk, dat het juist de vorige minister van koloniën is geweest, die des gouverneurs beleid met zijn verantwoordelijkheid gedekt heeft o.a. tegenover den heer Colijn.

Maar niet gaarne zouden wij voor onze rekening nemen de bewering van La Cruz van 10 Juli 1929: „Met uitzondering van eenige liberale en socialistische bladen heeft niemand den persoon van

zouzen eersten magistraat Ir. Fruytier en van den oppencomandant Kapitein Borren aangevalen, tenzij bedoeld mocht zijn, dat met sparing van personen de juistheid van hun beleid, buiten de roomsche en socialistische bladen, vrijwel algemeen twijfelachtig geacht is.

Zooals Nederland recht heeft te weten wat er op Curaçao zich heeft afgespeeld, eischt het belang van de zaak, dat men ginds juist wordt ingelicht omtrent de gevoelens in Nederland, vooral omdat het koloniale Nederland de eerst-schuldige is in deze roeve zaak.

Als bijdrage daartoe vermelden wij ook, dat de heer Putman Cramer in *Vragen des tijds* een mededeeling heeft gedaan over zijn verblijf in de haven van Willemstad het gebeurde in 1922. Toen schijnt de bevelvoering de preventieve en de gouverneur de repressieve werking van een oorlogsschip in de haven te hebben vergeten.

Ook is het onvolledig als de *Amigoe* mededeelt, dat de commissie van onderzoek „het optreden der militaire autoriteiten bij den overval” heeft te onderzoeken.

Onzerzijds willen wij dan ook gaarne mededeelen, dat *Amigoe*, *La Union* en *La Cruz* eenstemmig van oordeel zijn, dat alle schuld uitsluitend bij de Nederlandsche regering berust en de Curaçaosche autoriteiten hebben gedaan, wat in de gegeven omstandigheden van juist inzicht en goed beleid uitginge.

Het *Handelsblad* van 13 Aug. l.l. ontleent aan de *Deli Courant* nog eens het verhaal van den fuselier Kromodikoro, die bij den overval van de patrouille van kapitein Paris in Atjeh na het sneuvelen van zijn chefs het commando overnam en met 10 gewondtelijk gewonde soldaten een overval van meer dan het dubbele aantal wist af te slaan. De *Deli Courant* besluit:

„Wij dachten dezer dagen aan Kromodikoro, toen Minister Koningsberger in de interpellatie-Colijn over het gebeurde te Willemstad vroeg: maar wie gaf toch het bevel tot verzet op zich had moeten nemen, en Colijn daaroverheen donderde: *Elk soldaat!*”

Kromodikoro toonde het beter te weten dan Minister Koningsberger.

En Colijn dacht ongewijfeld aan de vele voorbeelden die daarvan in Atjeh door eenvoudige mannen gegeven zijn, toen hij den Minister aldus even wilschikte.

Dit voorbeeld van Kromodikoro moge lang ontvonden blijven in het Indische leger.

Het is een van zijn beste en mooiste tradities. Mogen wij de talrijke in onze pers opgenomen berichten van ooggetuigen gelooven, dan ligt het niet aan den eenvoudigen soldaat, wanneer dat op Curaçao anders gegaan is.

Nieuwe postzegels.

Met ingang op 6 Juli 1929 zijn nieuwe postzegels verschenen voor den luchtdienst, voorzien van den opdruk „Luchtpost” en met overdruk in de waarden van f 0.50, f 1.— en f 2.—.

Aan de Leden verzoeken wij vriendelijk hunne kennis, die nog niet tot „Oost en West” toetraden, daartoe op te wekken. De gebruikelijke vraag: „WAT HEB IK AAN DE VEREENIGING?”. Ware eenvoudig te beantwoorden met: „DE VEREENIGING HEEFT WAT AAN U”.

Uit den Verren Vreemde.

De Hedzjas-spoorweg-puzzle.

Het Nabije-Oosten is niet rijk aan spoorwegen. Maar van Skoetari, aan de straat van Konstantinopel, loopt toch een lijn dwars van noord naar zuid door Klein-Azië, die bij Iskanderoen de Turksche grens overschrijdt, om dan verder, door Syrië, Palestina en Transjordanië, naar de heilige plaatsen in Hedzjas te gaan — de Hedzjas-spoorweg —.

Die lijn heeft naast en behalve de economische bedoelingen, die overal bij den aanleg van spoorwegen in overweging komen, een strategische bestemming gehad. De Turksche sultans, die den aanleg bevorderden, waren bedacht op de mogelijkheid van troepenverplaatsing, noodig om hun overwicht in de Turksch-Arabische landen te doen gelden. En hiermede is een derde reden van belang aangeroerd. De lijn volgt voor een groot deel in groffen trek, den pelgrimsweg naar Medina, maar haar eindpunt ook was. De tocht naar Mekka leef dan over voor de karavanen (later ook voor de auto's). Het pelgrimvervoer was een der bronnen van inkomst voor de geheele lijn over haar vollen loop.

Er is nu een moeilijk op te lossen geschil over de Hedzjas-spoorweg hangende.

Door het vredesverdrag van Versailles is Syrië Fransch mandaatgebied —, zijn Palestina en Transjordanië Engelsch mandaatgebied geworden. Voor zoover de lijn over deze gebieden loopt, is zij vrijwel in orde. Maar het gedeelte van Maan tot Medina, dat door het gebied van de Hedzjas loopt, is in onbruikbaren staat, en koning Ibn Saoud

toont vooralsnog geen lust om tot afdoend herstel over te gaan. Hierdoor kan de bedoeling der door Syrië en Palestina loopende gedeelten ook niet tot haar recht komen, en op het traject door Transjordanië moet jaarlijks zelfs een vrij aanzienlijk bedrag worden toegelegd.

Toen het verdrag van Versailles gesloten werd, bekleedde koning Hoessein de vorstelijke waardigheid in Hedzjas, Londen kon er op rekenen deze naar eigen inzicht te leiden. Wellicht is dit een reden geweest om geen eischen in zake de spoorwegpolitiek te formuleeren. Zooals men weet, mocht de Britsche beschermeling niet lang' op den troon van Hedzjas zetelen en werd hij verdreven door Ibn Saoud, die zich aan de Westersche mogendheden niet zoo veel stoort.

Wij zullen straks zien, dat de uitgeschakelde Turksche belangen ook nog weer een woordje komen meepraten, maar eerst hebben wij te spreken over de pogingen van Fransche en Engelsche zijden ingezet om weer beweging te krijgen in de Medina-lijn.

In het voorjaar van 1928 werden onderhandelingen begonnen tusschen de mandaathouders Frankrijk en Engeland met Hedzjas; de vertegenwoordigers waren samengekomen te Haifa, de uitgangshaven van den Hedzjas-spoorweg aan de Middellandsche Zee. Men kwam er niet tot een practisch resultaat. De vertegenwoordigers van Hedzjas stonden onwrikbaar op 't standpunt, dat de geheele spoorweg (in de mandaatlanden en Hedzjas 1308 K.M.) moet worden beschouwd en behandeld als Wahif, d.i. als een vrome stichting. Dienovereenkomstig zou hij onder uitsluitend Mohamedaansch beheer moeten komen te staan. Recht hierop is, volgens hen, verkregen door het feit, dat de aanleg is geschied van gaven van vrome Moslims en van belasting op vrome verrichtingen. De Fr. en Br. vertegenwoordigers konden den eisch niet inwilligen, die er blijkbaar op was gericht aan Hedzjas' koning een grooten en directen invloed te bezorgen in de mandaatgebieden.

Met het afbreken der te Haifa gevoerde onderhandelingen is de vraag onopgelost gebleven aan wien de spoorweg eigenlijk behoort. De mandaatmogendheden zorgen voor het beheer binnen hun gebied, maar daarmede is de hoofdvraag niet opgelost, en het is niet uitgemaakt wie 't tot plicht of tot recht heeft iets te doen voor het herstel der lijn tot Medina en voor het verdere beheer daarvan.

Hierbij komt ook Turkije nu aandacht opeischen. Toen de Hedzjas-spoorweg werd aangelegd, liep hij door Turksch gebied, de Turksche regering verleende de noodige concessies. De tegenwoordige regering te Angora heeft zich nu gewend tot de Deutsche Orient Bank, die tot in den oorlogstijd de kassier van den Hedzjasspoorweg is geweest, met het verzoek om haar de 720.000 Turksche ponden (± 7½ miljoen gulden) af te dragen, welke voor rekening van dien spoorweg bij haar zijn ge-deponeerd.

De D. O. B. heeft zich, naar verzekerd wordt, genegen verklaard om aan dit verzoek gevolg te geven.

Tevens verneemt men, dat Moestapha Pasja, de Turksche dictator, zich bereid getoond heeft om alle vorderingen van Ibn Saoud te steunen.

De regering van Hedzjas zal een Groenboek laten verschijnen, om de gevoerde gedachtenwisseling ter algemeene kennisname te brengen. Zij wenscht de onderhandelingen met Parijs en Londen te hervatten. Volgens de laatste berichten zou van deze zijden nu echter niet veel lust hiertoe bestaan, daar men er geen gunstiger resultaat van verwacht, als Mekka en Angora 't over de Mohamedaansche eischen eens zijn.

De kwestie is inderdaad nog al ingewikkeld. Het Labourministerie pakt veel vraagstukken aan, die sedert lang aanhangig waren en onoplosbaar leken, wie weet, vindt het ook een aanneembare schikking voor de Hedzjas-spoorweg-puzzle.

Een gezant van de Z.-A. Unie.

Onderhandelingen tusschen Pretoria en Den Haag hebben geleid tot het verblijvend resultaat, dat een vertegenwoordiger van de Zuid-Afrikaansche Unie h.t.l. zal worden geaccrediteerd als buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister van de Unie. Voortgezette onderhandelingen beloven er op uit te loopen dat het consulaat-generaal der Nederlanden te Pretoria tot een gezantschap zal worden verheven.

Als gezant bij het Nederlandsche hof is benoemd de heer Dan. J. de Villiers. Hij heeft onlangs reeds eenige dagen in Den Haag doorgebracht en er — als nog niet-officieel persoon — eenige aan-gelegenheden besproken. In het laatst van September denkt hij voor goed naar Den Haag te komen, om zijn geloofsbriefjes aan H. M. de Koningin te overhandigen.

Russisch-Chineesche oorlog.

Te Washington werd in plechtige, feestelijke bijeenkomst het van kracht worden gevierd van het Kellogg-pact, tot uithanning van den oorlog. In Den Haag zijn vertegenwoordigers van vele mogendheden bijeen ter mogelijke likwidatie van

den grooten wereldoorlog, die zich nooit meer mag herhalen. En..... den 16en Augustus zijn 10.000 Russen de Chineesche grens overgetrokken. Twee landen, die het Kellogg-pact hebben onderteekend zijn feitelijk in oorlog, al blijven beiden verzekeren dat zij nog op een vredelievende oplossing blijven hopen.

Is er verband tusschen deze staatkundige kwesties? Misschien meer dan bij oppervlakkig oordeelen lijkt. Toen de breuk tusschen Rusland en China dreigde, beijverden Amerika en Frankrijk, die 't te Parijs geteekende Kellogg-pact dadelijk in herinnering brachten, zich om den oorlog te voorkomen. De betrokken staten hielden de strijdbeweging nog wat in toom. Juist zette zich echter in dien tijd de tegenstelling Parijs—Londen, met de toenadering Londen—Washington ter andere zijde. En tevens moest juist ook de conferentie bijeenkomen, die de formule moest vinden ter afwisseling van de oorlogsschulden. Over de vraag, waar die conferentie zou worden gehouden, twistten Poincaré en Mac Donald in hatelijke gezindheid. In het tenslotte gekozen Den Haag werd die gezindheid eerder aangespit, dan getemperd.

Komt men hier ten slotte tot overeenstemming, zoodat men niet met een eche bedekkende formule, maar met een inderdaad verkregen succes Den Haag zal verlaten, dan is 't niet onwaarschijnlijk dat hierop ook zal worden voortgewerkt om het in het Verre Oosten dreigend oorlogsgevaar alsnog te bezweren. Levert Den Haag daarentegen een verscherping, of slechts een bevestiging op van de tegenstelling Frankrijk, Japan, Italië enerzijds, Engeland, Amerika anderzijds, dan zal de wereldpolitiek voor eenigen tijd zonder leiding zijn en dan is 't te vreezen, dat de botsing op de Russisch-Chineesche grens niet langer te weerhouden zal zijn.

Hierdoor weegt de verantwoordelijkheid van hen die invloed kunnen uitoefenen op den gang van zaken op ons Binnenhof nog des te zwaarder.

Mededeelingen.

Van de Redactie.

INDISCHE CURSUS VOOR KATHOLIEKEN.

Het Katholiek Indisch Bureau deelt mede, dat de eerste „Indische cursus voor Katholieken”, welke zich ten doel stelt jongelui, die voor het eerst naar Oost- en of West-Indië vertrekken, die practische bekwaamheid bij te brengen, welke daarvoor in het algemeen wenschelijk wordt geacht, zal aarvangen op Woensdag 18 September a.s. en zal worden gehouden in de R.K. Huishoudschool aan het Westeinde te 's-Gravenhage.

Het onderricht in het koken (het voorbereiden van eenvoudige Indische en Hollandsche gerechten) het knippen en naaien (het vervaardigen van eenvoudige onder- en bovenkleeding) zal staan onder leiding van de onderwijscongregatie van de Eerw. Zusters van het Gezelschap J. M. J.

Het Medische gedeelte (Ziekenverpleging, Zuigelingenverzorging en Verandleer) wordt gegeven door Dr. Math. Bluml, oud-Officier van Gezondheid in Ned.-Indië, gevestigd Tandarts te 's-Gravenhage.

De beginselen van het „gesproken Maleisch” en der „Maleische grammatica” zullen worden bijgebracht door den heer A. de Lange, oud-Directeur van de Kweekschool voor Inlandsche Onderwijzers uit Ned.-Indië, die daarbij aanwijzingen zal geven noodig voor den omgang met den Javaan. De cursus Maleisch kan zoowel door Dames als Heeren worden gevolgd.

Met het oog op deelnemers(sters) buiten Den Haag, zijn de lessen zóo geregeld, dat één vollen dag per week daarmede in beslag wordt genomen, terwijl de geheele cursus 3 maanden duurt.

Ook bestaat gelegenheid slechts enkele vakken te volgen.

Nadere inlichtingen verstrekt het Katholiek Indisch Bureau, de Carpentierstraat 153, te 's-Gravenhage.

KON. VER. „KOLONIAAL INSTITUUT”.

Afdeling Volkenkunde.

De 24ste Indologische Leergang zal gehouden worden van 16 September—14 December 1929. (Ten dienste van hen die kennis wenschen op te doen omtrent Nederl.-Indië in verband met een toekomstigen werkkring daar te lande of in verband met den wensch om te worden opgeleid in enkele vakken van wetenschap, welke op Ned.-Indië betrekking hebben).

RADIOTELEFOONDienst NEDERLAND—NED.-INDIE.

Het Persbureau van het Hoofdbestuur der Posten en Telegrafie brengt het volgende onder uwe aandacht:

Het telefoonverkeer met Ned.-Indië is in de maand Juli j.l. gestegen van gemiddeld 11 gesprekken per werkdag tot gemiddeld 12 à 13.

C. VERSLUYS Jr.

BOEKHANDEL OP ELK GEBIED

KANTOORARTIKELEN
LEESPORTEFEUILLE
MUZIEKHANDEL

HET GESCHIKTSTE ADRES VOOR
INDISCHE VERLOFGANGERS VOOR

REISLECTUUR

HEERENSTR. 5 - RIJSWIJK

TELEFOON No. 18798

5716

GOOSEN & SWAGERMAN

UITSLUITEND

LAAN v. MEERDERVOORT 100-100 a - Tel. 37867
DEN HAAG - OPGERICHT 1895 - DEN HAAG
PIANO'S - VLEUGELS - ORGELS

N.V. RIJSWIJK'S RADIO-BEDRIJF

TELEF. 18477 - ORANJELAAN 61 - RIJSWIJK (Z.-H.)

— Speciaal voor het —
— VERHUREN van —
— complete Wissel- —
— stroom Radio- —
— Installaties aan —
— INDISCHE VERLOF- —
— GANGERS, e. a. —

ZEER billijke condities - GEEN ONDERHOUDSKOSTEN

Levering van ALLE complete installaties

PHILIPS' STANDAARD COMBINATIE IN HUURKOOP!

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

Belasten zich met alle Bankzaken

Safe-Inrichting

5021

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.

AMSTERDAM

Gestort Kapitaal f 80.000.000.—

Statutaire Reserve 40.000.000.—

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,

traits-Settlements, Britsch-Indië, China, Japan, Arabië.

ALLE BANKZAKEN

5024

SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS

KLEUTERHUIS „CLYNE DYCKE” te ZEIST

TEHUIS VOOR KINDEREN VAN ELKEN LEEFTIJD
zoowel voor VAST-, als voor KORTER- of LANGER

VERBLIJF in de Vacantiedagen en bij op reis zijn van de Ouders

GELEGEN IN HET VILLAPARK, Fr. v. d. Puttenlaan No. 14, Telefoon: Zeist 346
Prospecti worden op aanvraag gaarne toegezonden.

AANBEVOLEN DOOR DE VEREENIGING „OOST EN WEST”

Behandeld werden in totaal 319 gesprekken, waarvan 99 of 31 % in Nederland en 220 of 69 % in Indië werden aangevraagd.

Het aantal gevoerde gesprekken vanuit en met de spreekcel te Amsterdam bedroeg 113, 's-Gravenhage 122, Rotterdam 28, Utrecht 49, terwijl 7 balansgesprekken werden gevoerd. Aan Indische zijde was de verdeling: Bandoeng 77, Semarang 37, Soerabaja 90, Solo 4 en Weltevreden 104.

De duur der gesprekken beliep in totaal 1226 minuten, waarvan 411 voor de van Nederland uitgaande gesprekken.

Sinds de opening van het telefoonverkeer met Indië op 8 Januari j.l. werden tot ultimo Juli 1777 gesprekken gevoerd.

Uitbreiding spreekgelegenheid.

Met ingang van Maandag 26 dezer zal ook te Arnhem, Breda, Groningen, Deventer, Eindhoven en Hengelo aan het publiek gelegenheid worden geboden tot het voeren van radiotelefonische gesprekken met Nederlandsch Oost-Indië.

In de wachtkamer van het telefoonkantoor zal daartoe een spreekcel worden ingericht. In deze cel kunnen niet meer dan twee personen worden toegelaten. Het ligt voorts in de bedoeling binnenkort eveneens de kantoren 's-Hertogenbosch, Leeuwarden, Maastricht en Middelburg in dit verkeer te betrekken.

BOOTTREIN M.S. „P. C. HOOFT”.

De firma Crans & Co., Agenten der N.V. Stoomvaart Maatschappij „Nederland”, deelt mede, dat de bootrein, aansluitende op het m.s. „P. C. Hooft”, d.d. 23 Augustus a.s. van Genua, Donderdag 22 Augustus, des morgens 8.47 uur van het Station Staatsspoor Den Haag zal vertrekken.

Van het Informatie-Bureau.

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE:

J. Wasch, 3e Officier bij de Gouv. Marine, Jacob Gillesstraat 8, 's-Gravenhage.

A. Beck, Assistent (instrumentmaker) bij het Marine-Etablissement te Soerabaja, Leiden, p. a. Verificatie van 's Rijks Zee-instrumenten, Oude Varkensmarkt 22.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF:

W. N. Stassen, Hoofdboekhouder b. d. S.S. en Tr., p. a. F. Kragt Hz., Nijkerk.

H. Vinkes, Onderbaas-bankwerker tevens draaier b. h. Mar.-Etablissement, Chrysantstraat 46, Utrecht.

Mej. A. W. Manoppo, Adj.-Commies b. h. B.B., p. a. Ned.-Ind. Handelsbank, 's-Gravenhage.

P. W. Keijner, Ambt. 4e kl. In- en Uitvoerr. en Acc., Noorderbeekdwarsstraat 208, 's-Gravenhage.

G. J. de Ruiter, Controleur 1e kl. b. d. P.T.T.-dienst, Hunzestraat 9, Utrecht.

M. G. van Overveldt, Wd. dir. Kon. Emmaschool te Soerabaja, Schenkade 223, 's-Gravenhage.

F. J. B. Bergamin, Commies v. d. Belastingen te Medan, Poste-restante, Haarlem.

H. J. R. Caton, Hoofdtelef. ambt. b. d. P.T.T.-dienst, Archimedesstraat 62, 's-Gravenhage.

W. Brouwer, Hoofdpolitie-opziener b. d. Alg. Politie, Westerstraat, Enkhuizen.

Ch. M. C. Leonards, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.W.L.O., Wijnbergen bij Doetinchem.

Mevr. A. M. C. J. Leonards, geb. v. d. Kolf, Onderwijzeres 2e kl. b. h. O.W.L.O., Wijnbergen bij Doetinchem.

Ir. F. H. Dumas, Hoofdingenieur b. d. W. en 's Land B.O.W., 2e Schuytstraat 221, 's-Gravenhage.

H. J. Brugman, Praktijk-ingenieur b. d. S.S. en Tr. Poste-restante, Amsterdam.

C. F. W. Haakmeester, Hoofdpakhuistevens betalemeester b. d. Bankatinwinning, Klimopstraat 15, 's-Gravenhage.

L. Bauwens, Hoofdcommies b. d. P.T.T., Meerhuisplein 18, (1) Amsterdam.

E. J. R. Verstege, Commies b. h. Centr. Kant. v. Statistiek, Stadhouderslaan 70, 's-Gravenhage.

J. P. A. Koopmans, Controleur 1e kl. dienst der Opiumregie, Daendelstraat 82, 's-Gravenhage.

P. J. Perquin, Bouwk. inspect. b. d. Oudheidkundige Dienst, Nieuwe weg 17, Lochem (Gld.).

Mej. J. A. A. Swaan, Wd. onderwijzeres 1e kl. b. h. O.W.L.O., Oosteinde 19, Amsterdam.

G. P. Vrijburg, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.W.L.O., Postbox 38, Apeldoorn.

J. Hansen, Ambt. 4e kl. dienst In- en Uitvoerr. en Acc. Jacob Gillesstraat 8, 's-Gravenhage.

Mej. B. A. Hardeman, Onderwijzeres 2e kl. b. h. O.W.L.O., Kerkewijk F. 24, Veenendaal.

M. H. H. A. Corbeij, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.W.L.O., Helenastraat 54, 's-Gravenhage.

Tj. Voskuil, Dir. 1e kl. b. h. Gevangeniswezen, Sweelinckstraat 206, 's-Gravenhage.

W. Rienstra, Controleur b. d. Landelijke Inkomste v. Weede v. Dijkveldstraat 37, 's-Gravenhage.

H. Keizer, Hoofdpolitie-opziener b. d. Veldpolitie Poolmansweg F 212, Lonneker bij Enschedé.

J. Sas, Onderwijzer 1e kl. b. d. O.W.L.O., Willaertstr. Amsterdam.

G. H. M. Carel, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.W.L.O., Alexanderstraat 1, Arnhem.

R. E. Kamps, Leeraar Kon. Willem III-school, Batavia v. Weede v. Dijkveldstraat 37, 's-Gravenhage.

G. van Reede, Inspecteur 1e kl. b. d. S.S. en Tr., Beetslaan 34, Bilthoven.

Mej. M. Noë, Onderwijzeres 3e kl. b. h. D.W.L.O., Koekkoekstraat 45, Hilversum.

W. Jacobs, Hoofdagent van Politie 1e kl., Vondellaan 19, Arnhem.

W. H. Moen, Hoofdvliegtuigmaker b. d. Luchtvaartafdeeling, Loosduinscheweg 1179, 's-Gravenhage.

P. C. Colthoff, Kolonel der Cavalerie, Laan van Nieuw Oost-Indië 72, Den Haag.

G. J. Derks, 1e Luitenant der Artillerie, Schiedamschedingel 61, Rotterdam.

F. van Berkum, Onderluitenant der Mil. administratie, J. v. Riebeckstraat 54, 's-Gravenhage.

H. H. Julius, 1e Luitenant der Infanterie, Kruitlaan 22a, Groningen.

G. P. Walraven, Kapitein der Infanterie, Tolstraat 43, Amsterdam.

J. Moerman, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.E.L.O., Pontanuslaan 34, Arnhem.

J. van der Vliet, Leeraar b. d. Middelb. school te Jogjakarta, Nicolaistraat 70, 's-Gravenhage.

MET PENSIOEN:

Dr. J. A. van Dijk, Dir. officier van Gezondheid 2e kl. Banstraat 27, 's-Gravenhage.

W. G. A. Raaf, H.T.O., Rijswijkscheweg, 's-Gravenhage.

J. W. Bolle, Onderluitenant der Infanterie, Vondelstraat 63, Amsterdam.

Ir. W. F. de Wilde, wd. hoofdingenieur b. d. S.S. en Tr. p. a. Ned.-Ind. Handelsbank, 's-Gravenhage.

G. J. Offers, Hoofd van de Ambachtsschool v. Inl. te Makassar, Van Brakelstraat 13, Utrecht.

J. D. de Vries, Resident van Kedoe, Hotel Iepenhov, Bloemendaal.

J. H. Apetz, Leeraar b. d. Kon. Emmaschool te Soerabaja, Oude Amersfoortscheweg 40, Hilversum.

A. den Hond, Opziener Marine-Etablissement te Soerabaja, Bezuidenhoutscheweg 119, 's-Gravenhage.

J. Brookman, Referendaris b. h. Dept. van Justitie, Sneeuwbalstraat 100, 's-Gravenhage.

Mutatiestaat van 14 tot 21 Augustus.

Nieuwe Leden

Geïntroduceerd door:

N.V. Uitgevers Maatschappij A. E. Kluwer, Polstraat, Deventer

Als lid van het Koloniaal Landbouwmuseum.

Afschrijvingen

A. L. van Elten, Arnhem, Willemsplein 11.

W. F. Pieters, Amsterdam, 3e Helmersstr. 56 huis.

Adresveranderingen

W. H. Sonius, Kapitein N.-I. L. m. v., van: Pension Dennenoord, Rhenen, naar: Bankastraat 22a, Groningen. f 5.

H. Agerbeek, Kapitein N.-I. L. m. v., van: Den Haag, Galvanistr. 16, naar: Amsterdam, van Eeghenstraat 34. f 5.

W. A. C. Galestien, 1ste Luit. N.-I. L. m. v., Den Haag, van: Statenlaan 110, naar: Nieuwe Parklaan 185.

G. C. W. F. Fikenscher, Ass.-Resident m. v., Den Haag, van: Gr. Hertoginnelaan 202, naar: Valkenbosch. 27.

F. H. C. van Emmeloort Stein, Ass.-Resident m. v., van: Pekalongan, naar: Den Haag, Poste restante.

Jhr. B. Ch. C. van Suchtelen, Ass.-Resident, van: Den Haag, Reinkenstraat 47, naar: Weltevreden, pa. Dep. van B.B.

Mr. P. R. Vetter, Rechterlijk Ambtenaar, van: Den Haag, van Weede van Dijkveldstraat 15, naar: Weltevreden, p. a. Dep. van Justitie.

Dr. M. von Kühlewein, GouvernementsArts 1ste Klasse, thans overgeplaatst naar Amboina.

F. H. Ramondt, Territet (Suisse) van: Villa des Alpes, naar: Villa Maria.